Gemeente Voorschoten

Nr. 91 Informatiebrief

Zaaknummer:	Z/24/092517
Documentnummer:	418097
Datum:	Dinsdag 26 november 2024
Onderwerp:	Samenwerkingsovereenkomst Duin Horst & Weide 2024-2028
Portefeuillehouder:	Wethouder Schokker
Bijlage(n):	1. Samenwerkingsovereenkomst (SOK) DHW 2024-2028 2. Uitvoeringsprogramma Duin Horst & Weide 2024-2028

Geachte Raad,

Met deze brief informeren wij u over ons besluit om de samenwerking met Landschapstafel Duin Horst & Weide (DHW) voort te zetten en te versterken door het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de periode 2024-2028, zie bijlage 1. Dit doen wij samen met de sturingspartners uit het gebied van Duin Horst & Weide, totaal zes gemeenten en vijf meedenkende partners. De formele ondertekening vindt plaats op 27 november in Zoetermeer.

Waarom een Samenwerkingsovereenkomst?

Door het ondertekenen van deze SOK bevestigen wij dat we ons met elkaar blijven inzetten voor de ambities en doelen van DHW, die geheel aansluiten bij de ambities voor behoud en versterking van onze groene uitstraling, zoals opgenomen in de Structuurvisie Voorschoten 2025 'Groen, veilig en betrokken'. Door onze krachten te bundelen staan we sterker.

Uniek landschap

Duin Horst & Weide is een uniek gebied met een opeenvolging van landschappen, dat zich kenmerkt door grote diversiteit aan agrarische bedrijvigheid, landgoederen en duinen. In 2001 zijn de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een strategische samenwerking aangegaan om zich in te zetten voor behoud en versterking van de cultuurhistorische, natuur- en landschappelijke waarden van dit gebied. In 2004 is dit samenwerkingsverband omgezet in het samenwerkingsconvenant 'Pact van Duivenvoorde' en in 2016 in de Landschapstafel Duin Horst & Weide. Hierna is de Landschapstafel uitgebreid met de

gemeenten Den Haag, Leiden en Zoetermeer. In het gebied, wat zich uitstrekt tussen deze grote steden tot aan de kust bij Wassenaar wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd en het vormt het leefgebied van bijzondere flora en fauna.

De partijen waarmee een partnerschap wordt aangegaan zijn de betrokken gemeenten uit het gebied van Duin Horst & Weide. Zie het huidige, globale gebied Duin Horst & Weide:

Het Landschapsontwikkelingsplan Duin Horst & Weide (LOP) uit 2012 vormt de basis voor deze samenwerking. Het waarborgen van de authenticiteit van het gebied, het versterken van de vitaliteit en het vergroten van de beleefbaarheid zijn hierbij leidend. Vanuit deze ambities is in 2016 door alle betrokken partijen een meerjarenprogramma (MJP) opgesteld en tot aan 2024 geactualiseerd. Na afsluiting van het MJP in 2022 is de landschapstafel geëvalueerd bij de start van de nieuwe programmamanager in 2023. Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de start van de landschapstafel in 2016 is het ontbreken van subsidie en het groeiend aantal partners. Resultaat is een uitvoeringsprogramma (UVP 2024-2028), zie bijlage 2. met acht geprioriteerde projecten en gemeentelijke trekkers, die daarvoor externe financieringsbronnen aanboren en een aangepaste besluitvorming met beslissende sturingspartners en meedenkende partners. De sturingspartners hebben bijgevoegde samenwerkingsovereenkomst (SOK) opgesteld.

De leiding van de Landschapstafel is in handen van de programmamanager, die verantwoording aflegt aan het bestuur en de partners van Landschapstafel DHW. De sturingspartners leveren een structurele financiële bijdrage aan de organisatie en stellen de prioritering van projecten

vast die bijdragen aan behoud en versterking van een vitaal, authentiek en beleefbaar cultuurlandschap.

Krachten bundelen

In de achterliggende periode heeft Landschapstafel DHW succesvol aangetoond dat het mogelijk is om een landschap vorm te geven in samenwerking met gebiedspartners. Het gaat om totaal twintig sturende en meedenkende partners waarmee samengewerkt wordt. Door het aangaan van de SOK wordt de continuïteit geborgd om de komende jaren de ambities en bijbehorende doelen te realiseren.

Financieel heeft dit besluit geen consequenties, omdat de gemeente Voorschoten de Landschapstafel DHW al financieel steunde; deze steun wordt gecontinueerd.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

E.A. van Wattingen, gemeentesecretaris	drs. N. Stemerdink, burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST
Landschapstafel Duin Horst & Weide

Uitvoeringsprogramma Duin Horst & Weide 2024 - 2028

'Het verrassende landschap waar stad en land elkaar ontmoeten'

27 november 2024

De ondergetekenden:

Ondergetekenden 1 t/m 6 hierna te noemen: "**Sturingspartners"**

1. De gemeente Leidschendam-Voorburg, zetelend te 2264 BP Leidschendam, Raadhuisplein 1, ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar wethouder de heer M.W. Belt, krachtens volmacht van de burgemeester van Leidschendam-Voorburg en als zodanig handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg;
2. De gemeente Leiden, zetelend te Stadhuisplein 1 te Leiden, ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar wethouder de heer A. North, krachtens volmacht van de burgemeester van Leiden en als zodanig handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Leiden;
3. De gemeente Wassenaar, zetelend aan Johan de Wittstraat 45 te Wassenaar, ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar wethouder de heer L.W. Koetsier;
4. De gemeente Den Haag, zetelend aan het Spui 70 te Den Haag, ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar wethouder de heer R. Barker.
5. De rechtspersoon naar publiekrecht gemeente Zoetermeer, gevestigd aan het Stadhuisplein 1 te Zoetermeer, ten dezen krachtens artikel 171 Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw M. van der Meer, wethouder Natuur, Milieu, Openbare ruimte, Toegankelijkheid gemeente Zoetermeer, daartoe op grond van het bepaalde in artikel 171 Gemeentewet bij besluit 12 november 2024 gemachtigd door drs. M.J. Bezuijen in zijn hoedanigheid van burgemeester, handelend ter uitvoering van het collegebesluit van 12 november 2024.
6. De gemeente Voorschoten, zetelend aan Leidseweg 25 1 te Voorschoten, ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar wethouder de heer H. Schokker, krachtens volmacht van de burgemeester van Voorschoten en als zodanig handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Voorschoten;

Ondergetekenden 7 t/m 15 hierna te noemen: "**Meedenkende partners"**

7. Nationaal Park Hollandse Duinen, zetelend te Plein van de Verenigde Naties 11 te Zoetermeer, ten dezen vertegenwoordigd door mevrouw G.M. Leltz, directeur Nationaal Park Hollandse Duinen;
8. Staatsbosbeheer, zetelend te Smallepad 5 te Amersfoort, ten deze vertegenwoordigd door de heer P. Laudy, Hoofd Staatsbosbeheer Zuid-Holland;
9. Erfgoedhuis Zuid-Holland, zetelend te Oude Delft 116 te Delft, ten dezen vertegenwoordigd door de mevrouw drs. M.C.E. Hendriks , directeur-bestuurder Erfgoedhuis Zuid-Holland.;
10. Algemene Nederlandse Wielrijders Bond (ANWB), zetelend te Wassenaarseweg 220 te Den Haag, ten dezen vertegenwoordigd door de heer J. Weegink, regiomanager Zuid-Holland;
11. De gemeente Katwijk, zetelend te Katwijk te Koningin Julianalaan, ten dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar wethouder de heer J. Knape.
12. Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij R.C. Vlietland B.V., zetelend te Rietpolderweg 1 te Leidschendam, ten deze vertegenwoordigd door Bart Carpentier Alting, directeur en eigenaar van Ontwikkelings- en exploitatiemaatschappij R.C. Vlietland B.V.

13. Dunea, zetelend te Plein van de Verenigde Naties 11 te Zoetermeer , ten dezen vertegenwoordigd door de heer W.M.E. Drossaert, algemeen directeur.
14. Stichting Duivenvoorde, zetelend te Laan van Duivenvoorde 4 te Voorschoten, ten deze vertegenwoordigd door drs. A.V. van Dorssen, directeur Stichting Duivenvoorde.
15. Natuur en milieufederatie Zuid-Holland, zetelend te Laan van Nieuw Oost-Indië 131 E te Den Haag, ten deze vertegenwoordigd door A.P. Ouwehand, directeur Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland.

Ondergetekenden 1 t/m 15 hierna te noemen: "**Partijen**"

Overwegende dat:

1. Om een bijzondere opeenvolging van landschappen in stand te houden en te ontwikkelen is in 2000 het Pact van Duivenvoorde opgericht door de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Dit is in 2015 overgegaan in de Landschapstafel Duin Horst & Weide.
2. De bestuurlijke Landschapstafel in 2023 het besluit nam om de reeds langdurige samenwerking op dit gebied voort te zetten, welke reeds eerder is vastgelegd in:
   - de Intentieovereenkomst Duin Horst & Weide, afgesloten in maart 2016 tussen deze partijen: Agrarische Natuurvereniging Santvoorde, ANWB, Dunea, Erfgoedhuis Zuid-Holland, Gemeente Den Haag, Gemeente Leiden, Gemeente Leidschendam-Voorburg, Gemeente Voorschoten, Gemeente Wassenaar, Gemeente Zoetermeer, Hotel de Gouden Leeuw (Van der Valk), Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland, Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Vlietland, RECRON Zuid-Holland, Staatsbosbeheer, Stichting Horst en Voorde;
   - Het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide 2016-2022 (uitgevoerd en financieel afgerond).
3. Deelnemers in de intentieovereenkomst belang hechten aan de voortzetting van de Landschapstafel Duin Horst & Weide; vanwege:
   - Duin Horst & Weide is het bijzondere cultuurlandschap tussen Den Haag en Leiden. Het strekt zich uit van de kust en de duinen (Duin), via de landgoederenzone en het strandwallenlandschap (Horst) richting de Vlietzone, de droogmakerijen en het veenweide-gebied (Weide). De kracht van Duin Horst & Weide is dat je de waarde van de drie landschappen apart én als combinatie kunt beleven: het duinlandschap, de bossen en het weidelandschap.
   - Tegelijkertijd staat ons waardevolle landschap onder druk door klimaatverandering, de energietransitie, de woningbouwopgave (+15.000 woningen in Zuid-Holland), stikstofproblematiek, de groei van het verkeer en de toename van de behoefte aan schoon drinkwater.
   - Daarnaast is er behoefte aan meer groen, en groen met kwaliteit en meer stad-land verbindingen.
   - Duin Horst & Weide is de achtertuin van onze vele inwoners, en daarmee hechten er wij als omliggende gemeenten en partners veel waarde aan om ons gebied te koesteren en in balans te ontwikkelen.
4. Het Uitvoeringsprogramma 2024-2028 is onderdeel van deze Samenwerkingsovereenkomst en als bijlage 1 toegevoegd. Met de uitvoering van de Projecten uit dit Uitvoeringsprogramma 2024-2028 wordt samengewerkt aan een groter regionaal belang wat het individueel belang van een enkele gemeente kan overstijgen.

5. Met de uitvoering van de Projecten van het Uitvoeringsprogramma 2024-2028 wordt aangesloten bij het Zuid Hollands programma Landelijk gebied, bij de Regionale Investerings Agenda van Holland Rijnland en bij het Uitvoeringsprogramma Nationaal Park Hollandse Duinen.
6. Sturingspartners spreken uit om deel te nemen, samen te werken en te investeren in middelen en capaciteit voor het meerjarige Uitvoeringsprogramma 2024-2028.
7. Partijen willen in deze samenwerkingsovereenkomst afspraken maken over deze samenwerking.

komen Partijen het volgende overeen:

Inhoudsopgave

1. Algemeen **6**
1.1 Definities 6
1.2 Doel van de overeenkomst 7
1.3 Doel van het Uitvoeringsprogramma 7
2. Bestuurlijke structuur **9**
2.1 Bestuurlijke Landschapstafel 9
2.2 Besluitvorming Bestuurlijke Landschapstafel 9
2.3 Voorzitterschap, frequentie en doel van de Bestuurlijke Landschapstafel 9
3. Taken en bevoegdheden **11**
3.1 Taken en bevoegdheden Sturingspartners 11
3.2 Taken en bevoegdheden Meedenkende partners 11
4. Uitvoeringsorganisatie **12**
4.1 Ambtelijke werkgroep 12
4.2 Ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever 12
5. Programmamanagement **13**
5.1 Programmamanager 13
6. Uitvoeringsprogramma **14**
7. Projecten **14**
7.1 Prioritaire Projecten 14
7.2 Reserve Projecten 14
7.3 Projectovereenkomst tussen partijen 14
8. Financiering **15**
8.1 Begroting 15
8.2 Toe- of uittreding in relatie tot de proceskosten 15
8.3 Penvoerderschap 15
8.4 Verplichtingen op projectniveau 15
8.5 Verantwoordelijkheden Projecttrekker 15
8.6 Projectrisico's 15
8.7 Inzet ambtelijke capaciteit 15
8.8 Wijze van financiering 15
9. Toetreding en uittreding **17**
9.1 Toetreding 17
9.2 Vorm van toetreden 17
9.3 Uittreding 17
10. Inwerkingtreding en duur overeenkomst **18**
10.1 Inwerkingtreding 18
10.2 Duur Overeenkomst 18
11. Toepasselijk recht en geschillenregeling **18**
11.1 Nederlands recht 18
11.2 Geschillenregeling 18
Bijlage 1: Uitvoeringsprogramma Duin Horst & Weide 2024-2028 (definitief december 2024) **21**

1. Algemeen

1.1 Definities

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

1. Ambtelijke werkgroep: de ambtelijke werkgroep voor de operationele uitvoering van de Landschapstafel zoals bedoeld in de artikelen 4.1 en 4.2.

2. Afwegingskader: het afwegingskader helpt om tijd, energie en middelen efficiënt te besteden en helpt ook om te laten zien waar de Landschapstafel voor staat en aan werkt. Het afwegingskader bestaat uit 5 vragen waarop de Projecten zijn "getoetst". De 5 vragen zijn opgenomen in Hoofdstuk 5 van het Uitvoeringsprogramma. Afhankelijk van de uitkomst is een Project prioritair of reserve.

3. Agendalid: een agendalid is altijd een Meedenkende partner en ontvangt de stukken voor de Bestuurlijke Landschapstafel. Een agendalid heeft net als een Meedenkende partner geen stemrecht in de vergadering.

4. Bestuurlijke Landschapstafel: de vergadering van het bestuur van de Landschapstafel, waarin zowel Sturingspartners als Meedenkende partners deelnemen, conform het bepaalde in artikel 2.1 tot en met 2.3. De Bestuurlijke Landschapstafel neemt de strategische beslissingen.

5. Duin Horst & Weide: is het bijzonder cultuurlandschap tussen Den Haag en Leiden. Het strekt zich uit van de kust en de duinen (Duin), via de landgoederenzone en het strandwallenlandschap (Horst), richting de Vlietzone, de droogmakerijen en het veenweidegebied (Weide).

6. Landschapstafel: het door deze Overeenkomst gevormde samenwerkingsverband onder de naam de Landschapstafel Duin Horst & Weide. De Landschapstafel bestaat uit een Ambtelijke werkgroep en een Bestuurlijke Landschapstafel. De Landschapstafel heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan niet zelfstandig overeenkomsten aangaan.

7. Meedenkende partner: zoals beschreven in artikel 3.2. Meedenkende partners hebben een belang in het Duin Horst & Weide gebied en ondersteunen het Uitvoeringsprogramma in woord en daad. Ze worden geïnformeerd over agendapunten van de Bestuurlijke tafel, kunnen deelnemen aan de Bestuurlijke tafel, meepraten en adviseren, maar niet meebeslissen.

8. Overeenkomst: deze samenwerkingsovereenkomst.

9. Project: met elkaar samenhangende uitvoeringsmaatregelen op een concrete locatie dat binnen een vastgestelde hoeveelheid tijd dient te worden gerealiseerd. Een project is een uniek complex van werkzaamheden die zijn gericht op een vooraf met elkaar overeengekomen uniek resultaat dat met beperkte middelen moet worden gerealiseerd. Aan een project werken minimaal twee Sturingspartners mee.

10. Prioritair Project: een project dat aan alle criteria van het Afwegingskader voldoet en de potentie heeft om binnen dit Uitvoeringsprogramma 2024-2028 tot concrete resultaten te komen.

11. Projecttrekker: de Sturingspartner die verantwoordelijk is voor de realisatie van een Project en de aanvraag van subsidie voor dat Project.

12. Programmakosten: de Landschapstafel is georganiseerd in een programma met Projecten. De programmakosten zijn de proceskosten die op programmaniveau, bijvoorbeeld voor de inzet van de Programmamanager, vormgeving, excursiekosten (vergaderruimte, fietsen) en het (tijdelijk) onderhoud van het wandelnetwerk binnen Duin Horst & Weide.

13. Programmamanagement: de Programmamanager is de secretaris van de Bestuurlijke Landschapstafel en de voorzitter van de Ambtelijke werkgroep, een en ander zoals beschreven in artikel 5.1.

14. Projectkosten: de Projecttrekkers zijn verantwoordelijk voor de financiële dekking van de Projecten. Het gaat hierbij om zowel om de proces- als de realisatie- en beheerkosten van de opgevoerde Projecten. De initiatiefnemers, veelal gemeenten, doen dit door budget te regelen middels het reguliere Planning & Control Proces of begroting.

15. Reserve project: een project dat nog in een vroeg stadium zit en (nog) niet alle criteria van het Afwegingskader voldoet.

16. Sturingspartners: zoals beschreven in artikel 3.1 Sturingspartners vormen de basis van de Landschapstafel en betalen mee aan het programma waardoor zij beslissingsbevoegd zijn en zijn Projecttrekker van Projecten binnen de eigen gemeente.

17. Uitvoeringsprogramma: hierin zijn concrete acties en afspraken gemaakt over de Projecten en de Projecttrekkers. Het programma geeft de partners sturing waar de komende periode 2024-2028 aan wordt gewerkt.

1.2 Doel van de overeenkomst

Met het ondertekenen van deze Overeenkomst geven Partijen commitment om komende jaren 2024-2028 samen te werken aan het Uitvoeringsprogramma 2024-2028. Dit betekent dat Sturingspartners hiervoor de benodigde capaciteit en middelen reserveren en deelnemen op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Daarnaast werken de Meedenkende partners mee aan de uitvoering van het Project en/of adviseren de Landschapstafel.

1.3 Doel van het Uitvoeringsprogramma

De samenwerking richt zich op de voortzetting van de activiteiten zoals de realisatie van Projecten als opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2024-2028. Hierbij wordt voortgeborduurd op de drie ambities uit het Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) Duin Horst & Weide:

<u>Vitaal landschap</u>
Het behoud en ontwikkelen van een vitaal landschap wordt bewerkstelligd door Projecten die aandacht hebben voor toevoegen van stevige ecologische verbindingen ten behoeve van het natuurnetwerk en groenblauwe dooradering, evenals het verbeteren van de biodiversiteit

en een basis te bieden voor een goed beheer. Ook Projecten die rekening houden met klimaatadaptatie en de drinkwateropgave werken toe naar een vitaal landschap.

Authentiek landschap
Projecten die de gebiedseigen kenmerken van de Duinen, de Horsten en de Weide behouden en versterken dragen bij aan het behoud van een authentiek landschap. Het stimuleren en faciliteren van nieuwe vormen van landbouw, waarbij bijdrage aan stikstofreductie en de waterkwaliteit in acht worden genomen. Vanuit water en bodem sturend Projecten realiseren draagt hier ook aan bij.

Beleefbaar landschap
Door de realisatie van parkpoorten/toegangspunten/ concentratiepunten wat bijdraagt aan gerichte spreiding van mensen en bescherming van kwetsbare natuur. Recreatiezonering biedt hiervoor een hulpmiddel. Door het verbeteren en realiseren van een recreatief netwerk van stad-land verbindingen zoals fietsen, wandelen, paardrijden en varen (ook wel parkways) met bijbehorende faciliteiten, dat bijdraagt aan de gezondheid van onze inwoners en bezoekers.

2. Bestuurlijke structuur

2.1 Bestuurlijke Landschapstafel

De samenwerking wordt bestuurd door de Bestuurlijke Landschapstafel waarin zowel Sturingspartners als Meedenkende partners deelnemen. Hierin nemen bestuurders van Sturingspartners deel. Voor de Meedenkende partners kunnen ook vertegenwoordigers van een organisatie deelnemen.

2.2 Besluitvorming Bestuurlijke Landschapstafel

2.2.1
De Bestuurlijke Landschapstafel streeft naar gezamenlijke harmonie en unanimiteit in haar besluitvorming, maar neemt beslissingen op basis van de meerderheid (dit is de helft van het aantal aanwezige Sturingspartners + 1).

2.2.2
Indien er geen sprake kan zijn van een meerderheid, door bijvoorbeeld een gelijk aantal aanwezige Sturingspartners, dan beslist de voorzitter van de Bestuurlijke Landschapstafel.

2.2.3
Alleen de Sturingspartners nemen besluiten en bepalen hiermee de koers van de Bestuurlijke Landschapstafel. Aan de Bestuurlijke Landschapstafel deelnemende Meedenkende partners kunnen meepraten en adviseren, maar niet meebeslissen.

2.2.4
De Sturingspartners kunnen niet beslissen over investeringen anders dan een bijdrage aan de programmakosten uit de begroting, zoals beschreven in artikel 8.1

2.3 Voorzitterschap, frequentie en doel van de Bestuurlijke Landschapstafel

2.3.1
Het voorzitterschap van de Bestuurlijke Landschapstafel ligt bij de gemeente Leidschendam-Voorburg, die ook penvoerder is en de financiën voor management van het Uitvoeringsprogramma management beheert.

2.3.2
De Bestuurlijke Landschapstafel komt twee tot vier keer per jaar bij elkaar, de gemeente Leidschendam-Voorburg neemt hiervoor het initiatief en verspreidt tijdig de agenda.

2.3.3
Sturingspartners nemen besluiten over de Projecten en de koers van de Landschapstafel. Partijen benutten de Bestuurlijke Landschapstafel voor afstemming en voor het verder brengen van de Projecten binnen het Uitvoeringsprogramma.

2.3.4
De ambtelijke werkgroep, als beschreven in artikel 4.1, informeert de Bestuurlijke Landschapstafel over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma, Projecten en andere actualiteiten.

2.3.5
Jaarlijks wordt de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma besproken en worden zo nodig punten van bijsturing van het Uitvoeringsprogramma aan de Bestuurlijke Landschapstafel voorgelegd.

2.3.6
Tussentijds worden problemen en kansen in Projecten aan de Bestuurlijke Landschapstafel voorgelegd wanneer deze aandacht op bestuurlijk niveau vragen. Waar mogelijk ondersteunen Partijen elkaar bestuurlijk om de problemen op te lossen en de kansen te verzilveren. Het overleg wordt daarvoor benut.

2.3.7
De Landschapstafel is het kader voor samenwerking en synergie in Duin Horst & Weide. Partijen promoten de Landschapstafel intern en extern als hét platform voor de versterking van het gebied.

2.3.8
Daarnaast voert de Bestuurlijke Landschapstafel een gezamenlijke lobby voor (extra) subsidie, middelen of scopeverbreding. Bijvoorbeeld richting de Provincie Zuid-Holland.

2.3.9
De gemeenten besluiten afzonderlijk over het beschikbaar stellen van financiële middelen van projectkosten (college en/of raad). De vaststelling van een Uitvoeringsprogramma of een overeenkomst/intentieverklaring ligt ook bij de colleges.

3. Taken en bevoegdheden

3.1 Taken en bevoegdheden Sturingspartners

De Bestuurlijke Landschapstafel draagt zorg voor het vormen en vaststellen, besturen en autoriseren van (aanpassingen in) het Uitvoeringsprogramma. Alle wettelijke bevoegdheden blijven berusten bij de Projecttrekkers alsmede de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van Projecten en de daarmee gepaard gaande risico's.

De Sturingspartner:

a. bewaakt de voortgang van het Uitvoeringsprogramma;
b. bewaakt de (onderlinge en integrale) afstemming in Projecten, de samenhang in en verbinding tussen Projecten én de kwaliteit van Projecten;
c. neemt besluiten onder andere over een doelmatige inzet en verdeling van beschikbare middelen en capaciteit;
d. stelt (tussen)producten (zoals projectplannen en Projectenlijst) vast;
e. zorgt voor intern bestuurlijk en ambtelijk draagvlak;
f. neemt besluiten en maakt keuzes op voorstellen als voorbereid door de Ambtelijke werkgroep (als beschreven artikel 4.1);
g. zorgt voor communicatie en marketing van de Landschapstafel in de regio, in samenwerking met het Nationaal Park Hollandse Duinen;
h. Zorgt voor goede contacten met de provincie, met als doel beleid beïnvloeding en verkrijgen cofinanciering voor Projecten.

3.2 Taken en bevoegdheden Meedenkende partners

De Bestuurlijke Landschapstafel bestaat naast Sturingspartners ook uit Meedenkende partners. Meedenkende partners ondersteunen het Uitvoeringsprogramma in woord en daad. Meedenkende partners hebben een belang in het Duin Horst & Weide gebied. Bijvoorbeeld als grondbezitter, of omdat zij een grote groep belanghebbenden vertegenwoordigen of als subsidieverstrekker. De Bestuurlijke Landschapstafel hecht waarde aan de mening en betrokkenheid van deze partners omdat zij gezamenlijk de doelstellingen in dit gebied onderschrijven.

De Meedenkende partners:

a. Worden uitgenodigd voor de Bestuurlijke Landschapstafel en ontvangen de agenda en bijbehorende stukken.
b. Kunnen deelnemen als Agendalid, bijvoorbeeld doordat er interesse is om in de toekomst aan te sluiten als Sturingspartner, maar eerst een jaar wil ervaren wat de Landschapstafel doet en of deze meerwaarde biedt;
c. Kunnen onderwerpen agenderen voor de Bestuurlijke Landschapstafel;
d. Adviseren gevraagd en ongevraagd de Sturingspartners over actualiteiten, te nemen besluiten etc.;
e. Zetten hun netwerk in ten gunste van de doelstellingen uit de Landschapstafel;
f. Hebben een positief kritische instelling;
g. Delen signalen uit het Duin Horst & Weide gebied met de Sturingspartners;
h. Voeren 1x per jaar een gesprek met de Programmamanager over de rol en bijdrage als Agendalid aan de Bestuurlijke Landschapstafel.

4. Uitvoeringsorganisatie

4.1 Ambtelijke werkgroep

De Ambtelijke werkgroep bestaat uit een Programmamanager en ten minste uit één vertegenwoordiger per Sturingspartner. Optioneel kan ook een vertegenwoordiger van een Meedenkende partner deelnemen aan de Ambtelijke werkgroep. De Programmamanager is verantwoordelijk voor het proces, de werkgroepleden voor de inhoud. De werkgroepleden brengen expertise in en werken aan de kaders, doelstellingen en Projecten uit het Uitvoeringsprogramma. De werkgroep komt gemiddeld om de vier tot zes weken bij elkaar en de werkgroepleden hebben de volgende taken:

- Voorbereiding van de Bestuurlijke Landschapstafel
- Initiëren, aansturen en uitvoeren van Projecten
- Afstemming met relevante stakeholders
- Bewaken van de voortgang en zorgen voor benodigde terugkoppeling en verantwoording van Projecten
- Inhoudelijk kennis inbrengen en delen
- Betrekken van de eigen interne organisatie (aanvragen van subsidie, interne besluitvorming organiseren en financiële middelen reserveren).
- Bestuurlijke betrokkenheid borgen
- Bijdrage leveren aan de financiële rapportage van Projecten
- Bijdrage leveren aan communicatie over de Projecten
- Bijdrage leveren aan de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma
- Deelname aan de werkgroepen of/en Projecten van DHW
- Voorbereiding van inhoudelijke excursies, themasessies of presentaties

4.2 Ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever

De werkgroepleden komen van verschillende organisaties. Hierdoor verschilt de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever per werkgroeplid. De werkgroepleden leggen elk hun eigen verantwoording af aan hun eigen bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever. De Programmamanager heeft dus een eigen ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever, namelijk die van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

5. Programmamanagement

Programmamanagement betekent het leiden van Projecten die een bepaald doel bereiken. Het Uitvoeringsprogramma vergt een langdurige samenwerking. De uitvoering van Projecten is soms complex doordat er afhankelijkheden zijn met de omgeving en andere partners. Een goed werkende organisatie is nodig om resultaten te bereiken. Een goede relatie met alle Partijen is belangrijk voor een goed resultaat. Om voortgang te boeken is het belangrijk om tijdig te signaleren dat er onvoldoende kennis is, als er processen vastlopen of als de onderlinge communicatie verstoord is. De Programmamanager is verantwoordelijk voor het programmamanagement.

5.1 Programmamanager

5.1.1
Om deze processen te sturen en alle projectideeën in samenspraak met belangrijke betrokken en te betrekken partijen te realiseren, dragen Sturingspartners gezamenlijk financieel bij aan de inhuur van een Programmamanager.

5.1.2
De Programmamanager geeft het Uitvoeringsprogramma vorm en inhoud, inspireert, motiveert, adviseert en bewaakt de voortgang van het uitvoeringprogramma en de samenhang tussen de individuele Projecten zodat ze leiden tot een groter geheel.

5.1.3
De aanpak van de Programmamanager is slagvaardig en proactief, dit betekent tevens dat hij/zij ambities en horizon breed uitdraagt, aansluitend bij de drie ambities van de Landschapstafel: een authentiek landschap, een vitaal landschap en een beleefbaar landschap.

5.1.4
De Programmamanager is secretaris van de Bestuurlijke Landschapstafel en de voorzitter van de Ambtelijke werkgroep. Belangrijkste taken voor de Programmamanager zijn:

- Zorgdragen voor de organisatie en de voortgang van het Uitvoeringsprogramma;
- Rapporteren over deze voortgang aan de Bestuurlijke Landschapstafel
- Bewaken van de samenhang (herkenbaar onderscheid);
- Bewaken van de kaders als geformuleerd in het Uitvoeringsprogramma;
- Voorzitten van de ambtelijke werkgroep;
- Opstellen Uitvoeringsprogramma samen met de ambtelijke werkgroep;
- Samenwerking met de Programmamanager van Nationaal Park Hollandse Duinen;
- Onderhouden van contacten met Partijen
- Onderhouden van contacten voor samenwerking en subsidie zoals de provincie Zuid-Holland en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag;
- Indien nodig opdracht geven voor Landschapstafel brede onderzoeken;
- Subsidieaanvragen op programmaniveau;
- Secretaris van de Bestuurlijke Landschapstafel;
- Informeren van de voorzitter van de Bestuurlijke Landschapstafel;
- De (financiële) verantwoording van het Uitvoeringsprogramma.

6. Uitvoeringsprogramma

Herijken Uitvoeringsprogramma
De Ambtelijke werkgroep doet een voorstel voor de herijking van het Uitvoeringsprogramma. De Sturingspartners stellen dit programma samen met deze samenwerkingsovereenkomst vast. Het Uitvoeringsprogramma 2024-2028, inclusief Projectenlijst, wordt één keer per jaar door de Ambtelijke werkgroep bijgesteld en vastgesteld door de Sturingspartners van de Bestuurlijke Landschapstafel aan de hand van voortgang en tussentijdse wijzigingen.

7. Projecten

In het meerjarenprogramma 2023-2027 waren 22 Projecten opgenomen. Dit programma is geactualiseerd naar het Uitvoeringsprogramma (bijlage 1). Slagkracht vertaalt zich in concretiseren en prioriteren. Al deze 22 Projecten zijn daarom getoetst aan een Afwegingskader. Meer informatie over het Afwegingskader is te lezen in Hoofdstuk 5 van het Uitvoeringsprogramma.

7.1 Prioritaire Projecten

De lijst met prioritaire Projecten zijn Projecten waar de Landschapstafel primair op wilt focussen. De ambtelijke werkgroep monitort de voortgang en schaalt op, op het moment dat het tegenzit. Het zijn Projecten of voorlopers van Projecten die slagkracht meebrengen en met hun resultaat bijdragen aan de doelstellingen van de Landschapstafel.

7.2 Reserve Projecten

De lijst met reserve Projecten bevat Projecten die nog in een vroeg stadium zitten en (nog) niet aan alle criteria van het afwegingskader voldoen. Tijdens jaarlijkse actualisatie van het Uitvoeringsprogramma, wordt de Projectenlijst geactualiseerd en wordt er beoordeeld of de Projecten op de reservelijst daar nog thuishoren. Zie ook artikel 6.

7.3 Projectovereenkomst tussen partijen

Afhankelijk van het Project kunnen Partijen een projectovereenkomst sluiten voor een specifiek project zodat de taak- rolverdeling tussen Partijen binnen dat Project inclusief de kostenverdeling helder is.

8. Financiering

Deze Overeenkomst heeft financiële consequenties voor de Sturingspartners en continueert afspraken uit het vorige Uitvoeringsprogramma en vorige intentieovereenkomst van 24 maart 2016. Met ondertekening zeggen de Sturingspartners toe een jaarlijks bijdrage te leveren aan de Programmakosten.

8.1 Begroting

De Sturingspartners nemen jaarlijks (tot en met 2028) een bedrag op in de begroting voor de programmakosten. De begroting is te vinden in hoofdstuk 6.7 uit het Uitvoeringsprogramma.

8.2 Toe- of uittreding in relatie tot de proceskosten

Indien door toe- of uittreding van partijen de situatie verandert, bepalen de Sturingspartners in de Bestuurlijke Landschapstafel op welke wijze de verandering wordt verwerkt in het gedekt krijgen van de programmakosten.

8.3 Penvoerderschap

Gemeente Leidschendam-Voorburg voert alleen voor de Programmakosten het penvoerderschap.

8.4 Verplichtingen op projectniveau

Contractuele en financiële verplichtingen op projectniveau worden aangegaan door de Projectrekker.

8.5 Verantwoordelijkheden Projecttrekker

De Projectrekker is verantwoordelijk voor een juiste verantwoording van de gemaakte kosten en de bestedingen, volgens de bepalingen die door de subsidieverstrekkers worden verstrekt. Eventuele kosten die dit met zich meebrengt (bijvoorbeeld voor een accountantsverklaring) zijn voor rekening van het Project.

8.6 Projectrisico's

De risico's die voortkomen uit het project zijn onderdeel van het Project en daarmee voor rekening van de Projectrekker.

8.7 Inzet ambtelijke capaciteit

De Partijen zijn elkaar geen projectkosten verschuldigd voor de inzet van ambtelijke capaciteit tenzij Partijen hierover schriftelijk afspraken hebben gemaakt.

8.8 Wijze van financiering

Kosten die op programmaniveau worden gemaakt, worden op de volgende wijze gefinancierd:

- De financiële administratie wordt gefinancierd en uitgevoerd door de gemeente Leidschendam-Voorburg;
- Communicatie en marketing op programmaniveau betaalt de Landschapstafel uit de Programmakosten. De uitvoering ervan ligt grotendeels bij het Nationaal Park Hollandse Duinen. Zie ook Hoofdstuk 6 uit het Uitvoeringsprogramma.
- Met betrekking tot overige kosten op programmaniveau, indien aan de orde, worden op niveau van de Bestuurlijke Landschapstafel aanvullende afspraken gemaakt over de verdeling van de kosten. De werkgroep dient hiertoe een voorstel te doen.

- De gemeente Zoetermeer kan commitment geven om voor 2024 en 2025 een financiële bijdrage te leveren voor de programmakosten. Voor de overige jaren van het Uitvoeringsprogramma is dit nog onzeker. In dat geval kan gemeente Zoetermeer een Meedenkende partner worden in plaats van Sturingspartner.

9. Toetreding en uittreding

9.1 Toetreding

9.1.1
Toetreding tot deze Overeenkomst is mogelijk voor gemeenten of organisaties gelegen in het gebied van Duin Horst & Weide, indien zij de doelstellingen van het Uitvoeringsprogramma onderschrijven, de bedrijfsvoering van de organisatie voldoende raakvlak heeft met doelstellingen van de Landschapstafel en/of actief zijn in het DHW gebied en tot slot positief kritisch en op strategisch niveau kunnen meedenken. Individuele bewoners zijn uitgesloten om aan de Landschapstafel deel te nemen.

9.1.2
Na een verzoek aan de Landschapstafel tot toetreding wordt in een Bestuurlijke Landschapstafel besproken over het wel of niet toetreden van deze partij. De Bestuurlijke Landschapstafel neemt de in artikel 9.1.1 genoemde uitgangspunten in overweging en waakt over omvang van de tafel (niet te groot) en evenwichtigheid (niet slechts 1 stem vertegenwoordigd).

9.1.3
Indien de Bestuurlijke Landschapstafel met de toetreding instemt, wordt de Overeenkomst uitgebreid met de nieuwe deelnemer, waarna de nieuwe partij de Overeenkomst medeondertekent en de overige partijen een kopie ontvangen van de aangepaste Overeenkomst.

9.1.4
Vanaf dat moment is de nieuwe partij lid van de Landschapstafel, met alle rechten en plichten, taken en verantwoordelijkheden zoals in deze Overeenkomst zijn verwoord.

9.2 Vorm van toetreden

9.2.1
Toetreden kan als Sturingspartner of Meedenkende partner, overeenkomstig artikel 9, eerste lid.

9.2.2
Het is mogelijk om van Sturingspartner een Meedenkende partner te worden en vice versa. Mits:

- Voldaan is aan de daarvoor benoemde vereisten zoals genoemd bij 3, 8, en 9.
- Voorzien van een gemotiveerde onderbouwing aan partijen
- Schriftelijk kenbaar gemaakt aan de voorzitter van de Bestuurlijke Landschapstafel en de Programmamanager.

9.3 Uittreding

Uittreding uit de samenwerking is in overleg met de Bestuurlijke Landschapstafel mogelijk als:

a. de uittredende partij al zijn financiële verplichtingen op Uitvoeringsprogramma en- of projectniveau tot het moment van uittreden op hem rusten is nagekomen
b. onder de voorwaarde dat de door de uittredende partij toegezegde gelden voor reeds gestarte Projecten alsnog zal bijdragen.

c. Ten minste 4 maanden voor het einde van het kalenderjaar (31 december) schriftelijk bij de penvoerder is ingediend, voordat er een actualisatie van het Uitvoeringsprogramma plaatsvindt.

10. Inwerkingtreding en duur overeenkomst

10.1 Inwerkingtreding

De Overeenkomst treedt in werking na ondertekening, vanaf 31 december 2024.

10.2 Duur Overeenkomst

10.2.1
De Overeenkomst eindigt op 31 december 2028 tenzij partijen anders overeenkomen, zie ook artikel 10.2.3.

10.2.2
Het is mogelijk om de samenwerkingsovereenkomst op schriftelijk voorstel van de Bestuurlijke Landschapstafel telkens voor een jaar te verlengen.

10.2.3
Voor het voortbestaan van de Bestuurlijke Landschapstafel hoeft er geen minimaal aantal Sturingspartners deel te nemen. Partijen treden in overleg over de toekomst van de Landschapstafel indien hier behoefte aan is en de Sturingspartners kunnen een besluit nemen om de overeenkomst vroegtijdig te beëindigen.

11. Toepasselijk recht en geschillenregeling

11.1 Nederlands recht

Op deze Overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing

11.2 Geschillenregeling

11.2.1
Een partij die meent dat een geschil bestaat, deelt dat schriftelijk aan de andere partij mee. De mededeling bevat een aanduiding van het geschil en een aanduiding van de mogelijke oplossing daarvan.

11.2.2
Indien overleg niet tot een oplossing leidt voor het geschil in verband met deze overeenkomst of met afspraken die daarmee samenhangen, wordt het geschil beslecht via mediaton. Partijen kiezen samen de gecertificeerde mediator die daartoe wordt aangewezen. De kosten voor de mediation worden door de in het geschil betrokken partijen gezamenlijk gedeeld.

11.2.3
Indien mediation niet tot een oplossing leidt, zal de kwestie worden voorgelegd aan de rechtbank te Den Haag.

Aldus ondertekend,

Gemeente Leidschendam-Voorburg,
de Wethouder de heer M.W. Belt

27/11/2024

Gemeente Leiden,
de Wethouder de heer A. North

27/11/2024

Gemeente Wassenaar,
de Wethouder de heer L.W. Koetsier

..... 2024

Gemeente Den Haag,
de Wethouder de heer R. Barker

..... 2024

Gemeente Zoetermeer,
de Wethouder mevrouw M. van der Meer

..... 2024

Gemeente Voorschoten,
de Wethouder de heer H. Schokker

..... 2024

Nationaal Park Hollandse Duinen,
mevrouw G.M. Leltz

..... 2024

Staatsbosbeheer ,
de heer P. Laudy

..... 2024

Erfgoedhuis Zuid-Holland,
mevrouw drs. M.C.E. Hendriksde

..... 2024

ANWB ,
de heer J. Weegink

27 - 11 - 2024

Gemeente Katwijk,
de heer J. Knape

..... 2024

Dunea,
de heer W.M.E. Drossaert

..... 2024

Stichting Duivenvoorde,
mevrouw drs. A.C. van Dorssen

..... 2024

Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland,
de heer A.P. Ouwehand

09-12-2024

Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij R.C. Vlietland B.V.,
de heer B.C. Alting

..... 2024

Bijlage 1: Uitvoeringsprogramma Duin Horst & Weide 2024-2028 (definitief december 2024)

DUIN HORST & WEIDE

het verrassende landschap waar stad en land elkaar ontmoeten

ALLEEN GA JE SNELLER, SAMEN KOM JE VERDER!

UITVOERINGS PROGRAMMA LANDSCHAPS TAFEL 2024-2028

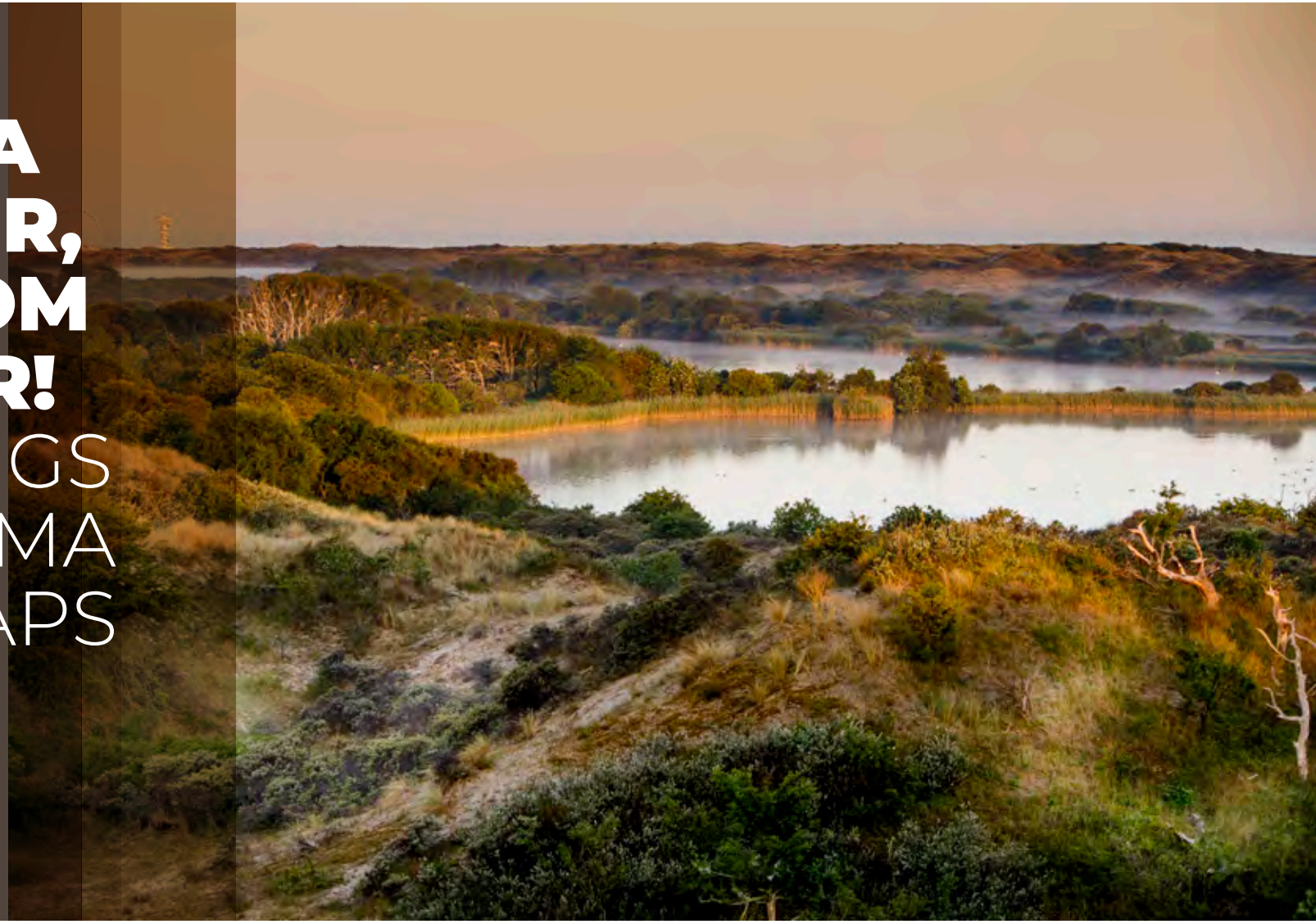

COLOFON

Opdrachtgever
Bestuurlijke Landschapstafel Duin Horst & Weide

Inhoudelijke bijdrage
- Irene Mulder, gemeente Den Haag
- Elise Coenen, gemeente Leiden
- Jeroen de Jong, gemeente Zoetermeer
- Carla Scheffer, gemeente Wassenaar
- Annelies Mooijman, gemeente Wassenaar
- Merijn Samuels, gemeente Leidschendam-Voorburg
- Ivette van der Wiel, gemeente Voorschoten
- Karin Rood, Dunea
- René de Wildt, gemeente Katwijk
- Sander van der Meulen, Provincie Zuid-Holland
- Johan Kolk, Hoogheemraadschap van Rijnland
- Soet Huijbregts, Nationaal Park Hollandse Duinen
- Charissa Koolen, Nationaal Park Hollandse Duinen
- Marian Hage, Nationaal Park Hollandse Duinen

Coördinatie & proces
- Rosanne van Vliet (VINU)
- Roland Weenink (VINU)

Fotografie
Ingrid Bertens in opdracht van Nationaal Park Hollandse Duinen

Vormgeving
T2 Creatieve Communicatie
i.s.m. Knalgroen Grafisch Ontwerp

Alleen ga je sneller,
samen kom je verder!
Nelson Mandela

Versie december 2024 definitief

VOORWOORD DUIN HORST & WEIDE

Onlangs fietste ik via de mooi ontwikkelde Nieuwe Driemanspolder via landgoed Duivenvoorde en de betoverende Landgoederenroute richting de rijke duinen van Meijendel. Ik genoot van dit stuk groen met de hoogste biodiversiteit van Nederland. Duin Horst & Weide, prominent onderdeel van Nationaal Park Hollandse Duinen, is één grote ontdekkingstocht. Maar tegelijkertijd realiseerde ik mij dat dit bijzondere gebied met zijn rijke cultuurhistorie enorm onder druk staat.

Er zijn allerlei nieuwe uitdagingen. De komende 10 jaar komen er een kwart miljoen woningen bij in Zuid-Holland. Dit betekent minimaal net zoveel wandelaars, fietsers, buitensporters, cultuurliefhebbers en rustzoekers die behoefte hebben aan mooie recreatiegebieden in hun omgeving. Een groeiend aantal bezoekers betekent iets voor het beheer. Daarnaast moeten we rekening houden met stikstofneerdaling, een veranderend klimaat met langere hitteperiodes of juist langdurige neerslag, bodemdaling, er moeten nieuwe verdienmodellen komen en er moet toekomstperspectief gegeven worden aan boeren en landschapsbeheerders.

Vele redenen om in dit unieke gebied verder aan de slag te gaan. Want alleen samen kunnen we Duin Horst & Weide verder versterken, zodat ook in de toekomst alle kwaliteiten behouden blijven en dit een heel waardevolle plek blijft voor inwoners, recreanten, agrariërs en andere bedrijven.

De afgelopen jaren zijn al prachtige projecten gerealiseerd: van bijenlinten, natuurlijke oevers en routebordjes tot aan de ontwikkeling van de Nieuwe Driemanspolder, de groene entree bij Den Haag CS, renovatie Hart van Meijendel en natuur- en recreatieprojecten op landgoederen zoals op Landgoed Duivenvoorde en De Paauw. Inwoners, overheden, boeren, ondernemers en stichtingen voelen de urgentie en zien kansen. Ze willen verder aan de slag met ons landschap om doelen op het vlak van stikstof, waterkwaliteit en luchtkwaliteit te halen. En dat vanuit een positieve blik op de toekomst. Een toekomst met perspectief.

Met het voorliggende Uitvoeringsprogramma 2024-2028 laten de partijen van de Landschapstafel Duin Horst & Weide zien hoe we dat gericht gaan doen. We werken aan de verbinding tussen het groene gebied en het stedelijk gebied, vandaar dat projecten zoals het Overgangsgebied Den Haag Wassenaar, de Tweede Groene Ring rond Leiden, de Loozone en de gebiedsontwikkeling Mient Kooltuin prioriteit krijgen. Binnen het groene landschap van Duin Horst & Weide werken we aan het Toekomstbestendig Cultuurlandschap en de Groene Zone Wassenaar, voor het behoud van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Tot slot dragen Leidschendammerhout en de Landscheidingsdijk bij aan de beleving van het gebied.

Dat gaat niet vanzelf. De partijen hebben te maken met onzekere regelgeving en financieringsmogelijkheden. Dit Uitvoeringsprogramma is dan tegelijkertijd ook een herhaalde oproep aan overheden en andere partijen in het gebied om nu mee te doen. En om mee te investeren. We worstelen allemaal met dezelfde uitdagingen op het gebied van stikstof, milieu, herstel natuur, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Met elke investering kunnen we weer een stap extra zetten richting het behalen van onze doelen. We geloven in de toekomst van Duin Horst & Weide. En dat doen we samen!

Marcel Belt
Voorzitter van de Landschapstafel Duin Horst & Weide

INHOUD

Voorwoord **3**

1. Managementsamenvatting **7**

2. Waarom een nieuw uitvoeringsprogramma? **11**
- 2.1 Koesteren van onze achtertuin 12
- 2.2 Landschapstafel sinds 2015 12
- 2.3 Toekomst van de Landschapstafel 12

3. Wat willen we bereiken? **15**
- 3.1 LOP als basis 16
- 3.2 Doelstellingen 17
- 3.3 Wat we leren van afgelopen uitvoeringsperiode 17

4. Samenwerking met andere programma's **19**
- 4.1 Koppeling met Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied 21
- 4.2 Koppeling met Nationaal Park Hollandse Duinen 23

5. Wat gaan we doen: projecten **27**
- 5.1 Afwegingskader 28
- 5.2 Prioritaire projecten 28
  - 5.2.1 Tweede Groene Ring 30
  - 5.2.2 Toekomstbestendig Cultuurlandschap Duin Horst & Weide 31
  - 5.2.3 Loozone 32
  - 5.2.4 Overgangsgebied Den Haag – Wassenaar 33
  - 5.2.5 Landscheidingsdijk 34
  - 5.2.6 Groene Zone Wassenaar 35
  - 5.2.7 Gebiedsontwikkeling Mient Kooltuin 36
  - 5.2.8 Leidschendammerhout 37
- 5.3 Reserveprojecten 38
  - 5.3.1 Parkway de Vliet 39
  - 5.3.2 Robuuste Ecologische Verbinding DHW 40
  - 5.3.3 Landscheidingsdijk wordt ecologische schakel 41
  - 5.3.4 Vrijetijdslandschap Zoetermeer 42
- 5.4 Meekoppelkansen 43
  - 5.4.1 Bossenstrategie / Klimaatbossen 44

5.4.2 Groene Cirkel Bijenlandschap en Deltaplan biodiversiteitsherstel 44
5.4.3 Natuurvriendelijke oevers 44
5.4.4 Onderhoud wandel- en fietsnetwerk 45
5.5 Gerealiseerde projecten 45

6. Hoe gaan we dat doen? 47
6.1 Stakeholders 48
6.2 Organisatie 48
6.2.1 Het ontstaan van de Landschapstafel 48
6.2.2 Samenstelling en intentieverklaring 48
6.2.3 Samenwerkingsovereenkomst 49
6.3 Bestuurlijke structuur 49
6.3.1 Bestuurlijke Landschapstafel 49
6.3.2 Besluitvorming Bestuurlijke Landschapstafel 49
6.3.3 Voorzitterschap, frequentie en doel van het overleg 50
6.4 Taken en bevoegdheden 50
6.4.1 Taken en bevoegdheden Sturingspartners 50
6.4.2 Taken en bevoegdheden Meedenkende partners 50
6.5 Uitvoeringsorganisatie 50
6.5.1 Ambtelijke werkgroep 50
6.5.2 Programmamanager 51
6.5.3 Ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever 51
6.6 Communicatie 52
6.6.1 We zijn onderdeel van NPHD 52
6.6.2 Communicatie Duin Horst & Weide 53
6.6.3 Uitvoering communicatie 54

6.7 Financiering 55
6.7.1 Programma en projectbudget 55
6.7.2 Kansrijke sponsoren 56

7. Bijlagen 59
7.1 Relevante beleidsdocumenten van DHW en/of samenwerkingspartners 60
7.2 Overzicht stakeholderanalyse 62

042
www.natuurboom.nl

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

Een uitgebreid duingebied, eeuwenoude landgoederen en weidevogels in de polder en dat allemaal binnen het dichtbevolkte gebied van Zuid-Holland. Duin Horst & Weide is het bijzonder cultuurlandschap tussen Den Haag en Leiden. Het strekt zich uit van de kust en de duinen (Duin), via de landgoederenzone en het strandwallenlandschap (Horst) richting de Vlietzone, de droogmakerijen en het veenweidegebied (Weide). De kracht van Duin Horst & Weide is dat je de waarde van de drie landschappen apart én als combinatie kunt beleven: het duinlandschap, de bossen en het weidelandschap. Tegelijkertijd staat ons waardevolle landschap onder druk door klimaatverandering, de energietransitie, de woningbouwopgave (+15.000 woningen in Zuid-Holland), stikstofproblematiek, de groei van het verkeer en de toename van de behoefte aan schoon drinkwater. Daarnaast is er behoefte aan meer groen, en groen met kwaliteit en meer stad-land verbindingen.

Duin Horst & Weide is de achtertuin van onze vele inwoners, en daarmee hechten er wij als omliggende gemeenten en partners veel waarde aan om ons gebied te koesteren en in balans te ontwikkelen.

In 2022 is de financiering vanuit de Provincie voor de Landschapstafel Duin Horst & Weide gestopt. Hierdoor is slagkracht afgenomen. De Landschapstafel (bestaande uit gemeenten Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Zoetermeer, Voorschoten, Den Haag, Leiden) nam in 2023 het besluit om desondanks de Landschapstafel te continueren en een nieuw uitvoeringsprogramma op te stellen. In 2023 is een concept Meerjareninvesteringsprogramma 2023-2027 opgesteld. Deze is geactualiseerd naar voorliggend Uitvoeringsprogramma 2024-2028. In januari 2024 hebben de programmamanager en de voorzitter van de Landschapstafel gesprekken bij partners gevoerd en tops en tips verzameld over het functioneren van de Landschapstafel. Deze zijn verwerkt en opgenomen in dit uitvoeringsprogramma.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Met dit uitvoeringsprogramma dragen we met onze doelstellingen bij aan het Nationaal Park Hollandse Duinen en het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied.

De Landschapstafel richt zich op:

- Het creëren van een vitaal landschap door versterking van landschappelijke en ecologische waarden.
- Het behouden van een authentiek landschap door bescherming van unieke cultuurhistorische elementen.
- Het bevorderen van een beleefbaar landschap door verbetering van recreatieve mogelijkheden en verbindingen.

WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

Het uitvoeringsprogramma omvat prioritaire projecten, reserveprojecten en meekoppelkansen.

- **Prioritaire projecten**
  Voldoen aan het afwegingskader en hebben voldoende slagkracht om in de volgende fase concrete deelprojecten te formuleren of tot uitvoering te komen.
  1. Tweede Groene Ring: Nieuwe groenstructuur rondom Leiden en omliggende buurgemeenten. Trekker: gemeente Leiden
  2. Toekomstbestendig Cultuurlandschap: Levert een handreiking waarmee landeigenaren en particulieren inspireren en stimuleren om aan de slag te gaan. Trekker: gemeente Wassenaar
  3. Loozone: Het Loozone-project richt zich op het versterken van de historische waarde en de recreatieve en groene verbindingen. Trekker: gemeente Leidschendam-Voorburg
  4. Overgangsgebied Den Haag-Wassenaar: Verbeteren van toegankelijkheid van natuur- en recreatiegebieden en de realisatie van extra natuur. Trekker: Gemeente Den Haag
  5. Landscheidingsdijk: Beleefbaar maken van de cultuurhistorische waarde van de dijk en de poldergeschiedenis. Trekker: gemeente Den Haag

6. Gebiedsontwikkeling Mient Kooltuin: vormt een overgangsgebied tussen het Natura 2000 gebied Meijendel en de nieuwe woningbouwlocatie Valkenhorst. Trekker: gemeente Katwijk
7. Groene Zone Wassenaar: Het open polderlandschap met grote cultuurhistorische waarde behouden, herstel en/of versterken tussen Katwijk en Wassenaar. Trekker: gemeente Wassenaar
8. Leidschendammerhout: Toewerken naar ecologische en recreatieve kwaliteit door middel van een integrale gebiedsvisie, -ontwerp en -aanpak met gebiedspartners. Trekker: gemeente Leidschendam-Voorburg

- **Reserveprojecten**
  De reservelijst bevat projecten die nog in een vroeg stadium zitten en nog niet aan alle criteria van het afwegingskader voldoen.

- **Meekoppelkansen**
  Projecten die aansluiten bij andere initiatieven, zoals de Bossenstrategie en het Deltaplan biodiversiteitsherstel.

HOE GAAN WE DAT DOEN?

- **Organisatie**
  Landschapstafel bestaat uit een ambtelijke werkgroep voor operationele uitvoering en een bestuurlijke tafel voor strategische beslissingen. Een stakeholderanalyse geeft inzicht wie de sturingspartners, meedenkers, beïnvloeders, uitvoerders en gebruikers zijn. Alleen de sturingspartners bepalen de koers van de Landschapstafel. De gemeente Katwijk, Oegstgeest en Rijswijk hebben een proeflidmaatschap tot en met 2024. De programmamanager is de secretaris van de bestuurlijke Landschapstafel en is de voorzitter van de ambtelijke werkgroep. De wethouder van de gemeente Leidschendam-Voorburg is de voorzitter van de bestuurlijke landschapstafel.

- **Communicatie**
  We werken in de communicatie samen met Nationaal Park Hollandse Duinen. In de communicatie en marketing over Nationaal Park Hollandse Duinen nemen zij de doelen en de informatie over het gebied van Duin, Horst en Weide mee. Communicatie met stakeholders over de individuele projecten van Duin, Horst en Weide worden door de eigen organisatie van Duin, Horst en Weide gedaan. Zo versterken we de boodschap en zorgen we voor maatwerk bij de individuele projecten.

- **Financiering**
  voorwaarde om tot realisering te komen is de financiële haalbaarheid van het programma met bijhorende projecten. De financiering is op twee manieren geregeld, de projecttrekkers zijn verantwoordelijk voor de financiële dekking van de projecten. De programmakosten betalen wij uit een jaarlijkse financiële bijdrage van de sturingspartners. De hoogte van dit bedrag trekken we vanaf 2024 gelijk. We inventariseren of meer partners jaarlijks willen bijdragen. Tot slot hebben we ook kansrijke subsidies in beeld gebracht waardoor projecttrekkers de projecten ook daadwerkelijk kunnen realiseren.

CONCLUSIE

Voorliggend uitvoeringsprogramma is voor de komende vier jaar en combineert ambitie met realisme en zet in op cofinanciering. Jaarlijks zullen we het uitvoeringsprogramma herijken zodat het actueel blijft.

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

2.1 KOESTEREN VAN ONZE ACHTERTUIN

Een uitgebreid duingebied, eeuwenoude landgoederen en weidevogels in de polder en dat allemaal binnen het dichtbevolkte gebied van Zuid-Holland. Duin Horst & Weide is een bijzonder cultuurlandschap tussen Den Haag en Leiden. Het strekt zich uit van de kust en de duinen (Duin), via de landgoederenzone en het strandwallenlandschap (Horst) richting de Vlietzone, de droogmakerijen en het veenweidegebied (Weide). In het gebied bevinden zich iconen als Meijendel, Kasteel Duivenvoorde, de Nieuwe Driemanspolder, Vogelplas Starrevaart en de Molendriegang bij Stompwijk.

De kracht van Duin Horst & Weide is dat je de waarde van de drie landschappen apart én als combinatie kunt beleven: het duinlandschap, de bossen en het weidelandschap. Het is de plek waar we wonen, waar we werken, waar we recreëren en bewegen, waar we onthaasten, waar we de natuur en ons erfgoed beleven en waar we gezond en vitaal blijven.[1] Duin Horst & Weide is de achtertuin van onze inwoners, en daarmee hechten wij als omliggende gemeenten en partners er veel waarde aan om ons gebied te koesteren en in balans te ontwikkelen.

2.2 LANDSCHAPSTAFEL SINDS 2015

Om deze bijzondere opeenvolging van landschappen in stand te houden en te ontwikkelen is in 2000 het Pact van Duivenvoorde opgericht door de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Dit is in 2015 overgegaan in de Landschapstafel Duin Horst & Weide. In maart 2016 hebben de gemeenten Den Haag, Leiden, Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Voorschoten en een aantal publieke en private partijen een Intentieovereenkomst

getekend met commitment voor samenwerking en financiering. Partijen zijn samen aan de slag gegaan met als basis een visie (LOP) en resultaat een Meerjarenprogramma 2016-2022. Het meerjarenprogramma bevatte 20 projecten. De provincie Zuid-Holland leverde met een bijdrage van 50% een grote financiële bijdrage.

In 2023 heeft de Provincie Zuid-Holland een positieve beschikking afgegeven met betrekking tot het vaststellen van de subsidie. Het vrijgevallen bedrag, dat de gemeente Leidschendam-Voorburg (als penvoerder) beheert, zetten we in voor dit Uitvoeringsprogramma.

2.3 TOEKOMST VAN DE LANDSCHAPSTAFEL

In 2022 is de financiering vanuit de Provincie voor de Landschapstafel Duin Horst & Weide gestopt. Hierdoor is slagkracht voor capaciteit, planuitwerking en realisatie afgenomen. De Landschapstafel (bestaande uit gemeenten Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Zoetermeer,

1. *Brief van een aantal Landschapstafels in Zuid-Holland aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland, ondertekend door de voorzitter van de Landschapstafel Leidse Ommelanden, Ashley North. "Een succesvolle samenwerking: voortzetting en stimulans regionale Landschapstafels 2023".*

Voorschoten, Den Haag, Leiden en een aantal private en publieke partijen) nam in 2023 het besluit om desondanks de Landschapstafel te continueren en een nieuw uitvoeringsprogramma op te stellen. In 2023 is een concept Meerjarenprogramma 2023-2027 opgesteld. Deze is geactualiseerd naar voorliggend Uitvoeringsprogramma 2024-2028.

Want ons waardevolle landschap staat onder druk door klimaatverandering, de energietransitie, de woningopgave (+15.000 woningen in Zuid-Holland), stikstofproblematiek, de groei van het verkeer en de toename van de behoefte aan schoon drinkwater. Tegelijkertijd is er behoefte aan meer groen, groen met kwaliteit en meer stad-land verbindingen.

De Landschapstafel draagt met haar projecten bij aan de gezondheid en het welzijn van haar inwoners. De tafel behoudt en versterkt het (cultuur)landschap en voegt natuur en ruimtelijke kwaliteit toe. Met dit nieuwe uitvoeringsprogramma steken we onze handen uit de mouwen om samen aan de slag te gaan en dragen we met onze doelstellingen bij aan Nationaal Park Hollandse Duinen en het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. Een uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar dat ambitie met realisme combineert en inzet op cofinanciering. Jaarlijks zullen we het uitvoeringsprogramma herijken zodat het actueel blijft.

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

3.1 LOP ALS BASIS

Dit landschap houdt deze sterk verstedelijkte regio leefbaar. We zoeken de natuur en de open ruimte op en ervaren de cultuurhistorie van dit gebied. Mede daarom wonen en werken we zo graag in deze regio. In 2011 is de visie voor dit gebied ontwikkeld in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Dit plan is opgesteld door het Pact van Duivenvoorde, een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Voorschoten, Wassenaar en Leidschendam-Voorburg. Onze missie is om Duin Horst & Weide vitaal, authentiek en beleefbaar te houden[2]:

Vitaliteit
De mate waarin (economische) functies rendabel kunnen zijn en/of worden, met name daar waar deze (kunnen) fungeren als dragers van het landschap.

Authenticiteit
De mate waarin gebiedskarakteristieken herkenbaar zijn binnen (ontwikkelingen) in het gebied.

Beleefbaarheid
De mate waarin de kwaliteiten van het gebied door inwoners en bezoekers ervaren kunnen worden.

We vinden vier functies van groot belang voor Duin Horst & Weide, welke zijn aangescherpt met de hedendaagse ontwikkelingen. Dit zijn:

1) **Recreatie:** we versterken de mogelijkheden voor wandelen en fietsen, vooral ook direct vanuit de stad en tussen de agglomeraties. Daarnaast koppelen we drie kenmerkende iconen van het gebied aan het recreatieve netwerk: Meijendel, Kasteel Duivenvoorde en de drie molens bij Stompwijk.

2) **Landbouw:** we zetten in op een natuuur-inclusieve kringlooplandbouw, een regeneratieve landbouw en streven naar een robuust landelijk gebied. Het vasthouden en zo mogelijk vergroten van het agrarisch gebied stimuleren we en er is aandacht voor het het ontwikkelen van nevenactiviteiten. Streekproducten spelen een belangrijke rol.

3) **Natuur:** vervult een essentiële functie in het gebied. We investeren in de ecologische verbinding tussen kust en Groene Hart en maken plaats voor weidevogels. Belangrijk daarbij is dat we aanwezige natuurwaarden ook beter zichtbaar en herkenbaar maken door middel van observatiepunten, natuurlijke bermen langs fiets-en wandelpaden en informatie bij de poorten of toegangen tot het gebied.

4) **Landschap:** bovenstaande maatregelen dragen bij aan een Vitaal en authentiek landschap. Net als de agrarische bedrijven, kunnen de aanwezige landgoederen en buitenplaatsen een rol spelen om de historische betekenis van het gebied te vertellen. Dit kan door openstelling, restauratie en het ontwikkelen van de tuinen en gebouwen.

We onderschrijven het belang van integraal en gebiedsgericht werken aan het landschap (combinatie tussen natuur en landschap). Daar hoort bij dat we werken aan één herkenbaar, samenhangend gebied. Het LOP beschrijft ook dat we aandacht besteden aan de branding van het gebied, waarmee we het gebied als een eenheid op de kaart zetten. In de aankomende uitvoeringsperiode kiezen we ervoor om ons nadrukkelijker aan te sluiten bij de branding en marketing van Nationaal Park Hollandse Duinen.

Het LOP geeft richting aan gewenste ontwikkelingen in het gebied en dient als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen en sluit aan bij ambities van de provinciale omgevingsvisie en die van de betrokken gemeenten. Dit LOP heeft geen juridische status, maar bovenstaande thema's zijn destijds wel vertaald naar bestemmingsplannen van de drie gemeenten die het hebben laten opstellen.

2. *Bron: intentieverklaring maart 2016*

3.2 DOELSTELLINGEN

Het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) is uit 2011 maar grotendeels nog toepasbaar. In dit uitvoeringsprogramma kiezen we ervoor om nog steeds de doelen vitaal, authentiek en beleefbaar centraal te zetten en 'laden'we deze begrippen met opgaven die actueel spelen. Onze doelen passen binnen de doelstellingen van de NOVEX, het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied, de Erfgoeddeal en de Landschapsstrategie van Nationaal Park Hollandse Duinen.

We werken toe naar een Vitaal landschap:

- Door projecten die aandacht hebben voor het toevoegen van **ecologische verbindingen**. Hiermee dragen we bij aan het natuurnetwerk, basiskwaliteit natuur en de groenblauwe dooradering.
- Door de biodiversiteit te verbeteren bieden we een basis voor **goed beheer** en **passend gebruik** en leveren we een bijdrage aan het herstel van flora en fauna.
- Door in projecten rekening te houden met **klimaatadaptatie** en de **drinkwateropgave**.
- En daarmee door het bieden van een goed **vestigingsklimaat** om te wonen en te werken.

We werken toe naar een Authentiek landschap:

- Door de **gebiedseigen kenmerken** van de Duinen, de Horsten en de Weide te behouden, benutten en versterken.
- Door verlies van authenticiteit tegen te gaan door onder meer verstedelijking, schaalvergroting van de landbouw en ruimtevragen voor energie kritisch te bekijken
- Door het stimuleren en faciliteren van **nieuwe vormen van duurzame, innovatieve en regeneratieve landbouw**. Hiermee dragen we bij aan **stikstofreductie** en en het verbeteren van de waterkwaliteit.
- Door vanuit **'water en bodem sturend'** projecten te realiseren en rekening te houden met geomorfologie en het historisch gebruik van het landschap.

We werken toe naar een Beleefbaar landschap

- Door de **realisatie van (recreatieve) informatiepunten / toegangspunten / concentratiepunten**. Hiermee dragen we bij aan gerichte spreiding van mensen en bescherming van kwetsbare natuur. **Recreatiezonering** is hiervoor een middel.
- Door het verbeteren en aanvullen van een **recreatief netwerk van stad-land verbindingen** die uitnodigen tot fietsen, wandelen, paardrijden en varen met bijbehorende faciliteiten. Hiermee dragen we bij aan de gezondheid en welbevinden van onze inwoners en bezoekers.

3.3 WAT WE LEREN VAN DE AFGELOPEN UITVOERINGSPERIODE

Een nieuw, geactualiseerd uitvoeringsprogramma is aanleiding om terug te blikken en vooruit te kijken. De programmamanager en de voorzitter van de Landschapstafel hebben gesprekken gevoerd met een aantal partijen[3].

3. *Robert Barker (wethouder gemeente Den Haag), Wim Koetsier (wethouder gemeente Wassenaar), Marijke van der Meer (wethouder gemeente Zoetermeer), Ashley North (wethouder gemeente Leiden), Hubert Schokker (wethouder gemeente Voorschoten), Georgette Leltz (Directeur Nationaal Park Hollandse Duinen), Peter Spierenbrug (Dunea), Hans Schouffoer (Hoogheemraadschap van Rijnland), Paul Laudy (hoofd Zuid-Holland Staatsbosbeheer).*

Het doel van deze gesprekken was om signalen op te halen over hoe de Landschapstafel functioneerde, wat goed gaat en waar de aandachtspunten voor de toekomst liggen, zodat we kunnen bijsturen.

De input hebben we samengevat in drie tops en drie tips. We hebben deze verwerkt in voorliggend Uitvoeringsprogramma en/of pakken dit op bij de uitvoering in de komende vier jaar.

TOPS

1. **Goede samenwerking en werksfeer**
   Er wordt aangegeven dat er binnen de Landschapstafel goed wordt samen gewerkt en dat er een positieve werksfeer is. Dit zorgt voor een stevige basis voor het realiseren van gezamenlijke doelen.

2. **Verbinding en samenhang**
   De Landschapstafel biedt verbinding en vergroot de kennisuitwisseling tussen de verschillende deelnemende partijen. Dit helpt om gezamenlijke belangen te behartigen, waardoor regionale samenhang en synergie versterkt wordt.

3. **Vehikel en Organisatie**
   De Landschapstafel functioneert effectief als vehikel om gezamenlijk beoogde doelen te realiseren in het gebied en samen sterk te staan. Ook wordt aangegeven dat de bestuurlijke tafel goed is georganiseerd, wat bijdraagt aan besluitvorming en dat de mix tussen ondernemers, belangenverenigingen en gemeenten zorgt voor zorgt voor een stevige maatschappelijke basis.

TIPS

1. **Prioritering en Concretisering**
   Het concretiseren en aanbrengen van prioritering op de projectenlijst wordt als belangrijk punt genoemd. Dit maakt het makkelijker voor partijen om aan te sluiten en helpt om focus aan te brengen in het gebied en de slagkracht van de Landschapstafel groter te maken. Zie hiervoor de paragrafen ‘Afwegingskader’ en ‘Projecten’ in hoofdstuk 5.

2. **Rol- en taakverdeling**
   Het is belangrijk om de rol- en taakverdeling tussen de Landschapstafel Duin Horst & Weide en Nationaal Park Hollandse Duinen goed af te stemmen. Datzelfde geldt voor de afstemming met de provinciale gebiedssamenwerking in het kerngebied Kust en Duinen vanuit het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. Zo voorkomen we dubbel werk en werken we efficiënter samen. Zie hiervoor hoofdstuk 4 Samenwerking met andere programma's.

3. **Financiering en organisatie**
   De financiering van maatregelen is cruciaal voor het voortbestaan van de tafel. Bij het eerste programma was er een duidelijke en ruimhartige financiële inbreng en rol vanuit de provincie. De komende periode zetten we in op co-financiering van projecten, onder andere door bijdragen van de Provincie Zuid-Holland. Hoewel er tevredenheid is over de huidige organisatie van de Landschapstafel, blijft het belangrijk om te evalueren of de huidige samenstelling de juiste blijft. Zitten de juiste partners nog aan tafel of missen er mogelijk partijen? Zie hiervoor de paragraaf ‘Organisatie’ in hoofdstuk 6.

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

Om Zuid-Holland aantrekkelijk, bereikbaar en beleefbaar te houden is er een groot aantal programma's en visies opgesteld door verschillende overheden. Zie ook bijlage 7.1. Elk programma kent een ander accent, zoals het Programma Erfgoedlijnen van de Provincie Zuid Holland, de Visie Vlietzone van Provincie Zuid-Holland, de studie naar de bereikbaarheid van natuur- en recreatiegebieden vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Op landelijke schaal speelt de NOVEX en het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Als Landschapstafel volgen we deze ontwikkelingen, nemen we deel aan overleggen en werksessies en zetten we onze ambities vanuit de Landschapstafel op de kaart. En we werken nauw samen met Nationaal Park Hollandse Duinen en het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. Dat lichten we in paragraaf 4.1 en 4.2 nader toe.

De uitvoering van Regionale Energie Strategieën (RES) zien we in potentie als een bedreiging voor de authenticiteit van het landschap. Grootschalige zonneweiden in veenweidegebied en de plaatsing van windmolens hebben impact op het landschap en de natuur. Vanuit de Landschapstafel volgen we dit en brengen we het belang van het landschap en de natuurwaarden in.

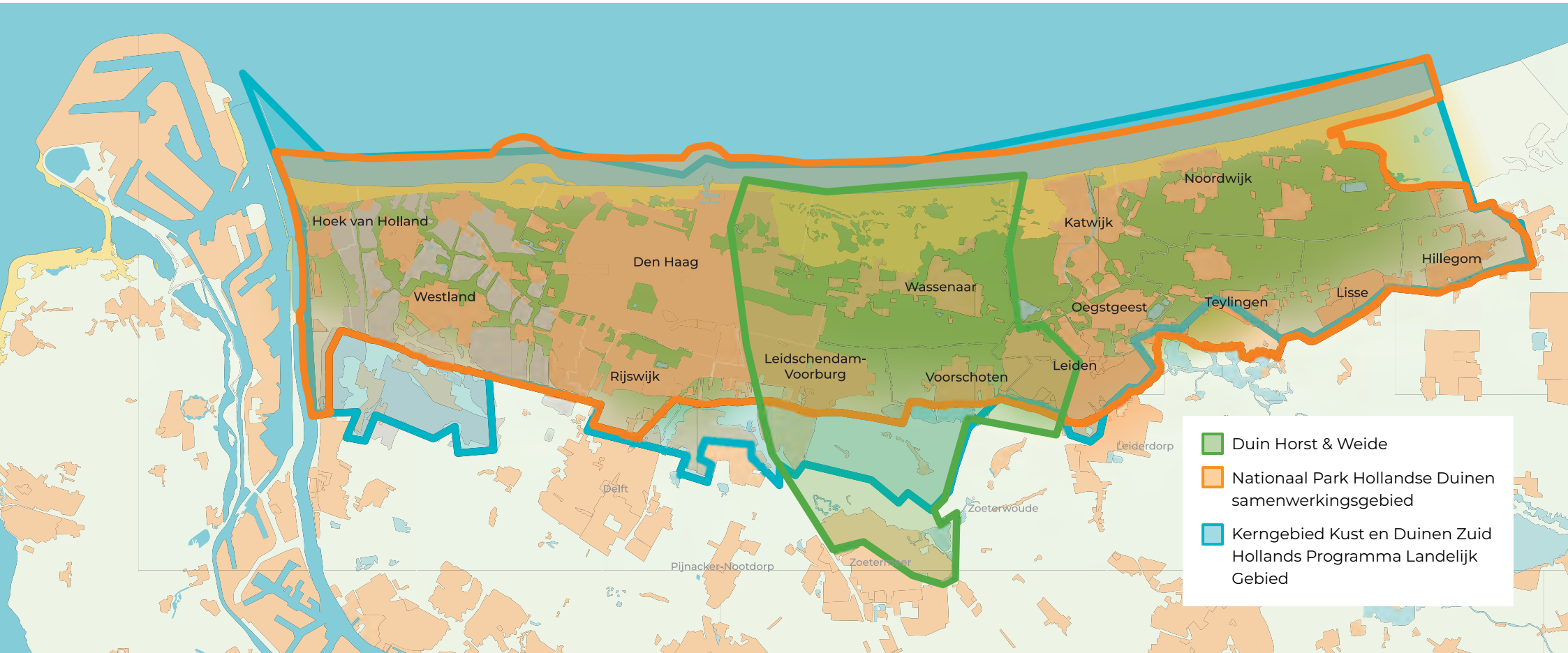

4.1 KOPPELING MET ZUID-HOLLANDS PROGRAMMA LANDELIJK GEBIED

Naam
Zuid Hollands Programma Landelijk Gebied

Trekker
Provincie Zuid-Holland

Wat is het ZH-PLG?
Het Zuid Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) is de provinciale uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Hierin staan de plannen voor het landelijk gebied van Zuid-Holland die, samen met de plannen van de andere provincies, moeten leiden tot het behalen van de internationale en nationale doelen voor natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat voor landbouw en landgebruik.

Een toekomstbestendige leefomgeving is onze topprioriteit. Ambitie is een vitaal landelijk gebied creëren binnen de randvoorwaarden zoals gesteld vanuit natuur, klimaat, water en bodem. We vinden het belangrijk dat het landelijk gebied een aantrekkelijk gebied kan blijven om te wonen, werken en recreëren en dragen met het ZH-PLG bij aan de brede welvaart in Zuid-Holland. Hiervoor is een goede balans nodig tussen sterke en gezonde natuur met een economisch rendabele en volhoudbare land- en tuinbouw.

In grote delen van Zuid-Holland zijn het landelijk gebied en het stedelijk gebied zodanig met elkaar verweven dat de groenblauwe doorademring van het landelijk gebied doorloopt tot in de stad.

Beoogde doelen

Natuur en Stikstof		Water		Klimaat	
30% natuurherstel VHR, met nationale areaal- en kwaliteitsopgave. Achteruitgang moet op landelijk niveau gestopt zijn	2030	Concentraties nutriënten (P en N) in oppervlaktewater voldoen aan wettelijke normen.	2027	Emissiereductieopgaven broeikasgassen veenweiden voor 6 provincies, als onderdeel van de nationale opgave Broeikasgassen landgebruik. 0,21 Mton CO_2-eq reductie in Zuid-Holland.	2030
50% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW.	2030	Concentraties gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewater voldoen aan wettelijke normen.	2027	Landelijke emissiereductieopgave broeikasgassen voor de veehouderij en akkerbouw (mestaanwending akkerbouw). Indicatief reductiedoel van 0,3 Mton CO_2-eq in Zuid-Holland.	
74% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW. Voor Zuid-Holland 2,5 Kton NH_3 reductie (incl. basispad).	2035	Grondwaterlichamen voldoen aan norm voor goede kwantitatieve toestand.	2027	Koolstofvastlegging in bomen/bos/natuur (gerealiseerd via Bossenstrategie) Landelijk 0,4 tot 0,8 Mton CO_2-eq per jaar.	
Hydrologische condities Natura 2000-gebieden op orde.	2027	Beleid, inrichting en beheer aangepast aan het veranderende klimaat. Schade en ontwrichting door weersextremen zoveel mogelijk beperken.	2050	Koolstofvastlegging in landbouwbodems. Landelijk 0,5 Mton CO_2-eq.	2030
Resterende opgave areaal voor Natuur Netwerk Nederland (NNN) in Zuid-Holland: 3.270 ha.	2027				
Areaal opgave nieuw bos in Zuid-Holland: 150 ha binnen NNN. Daarbuiten nog niet toebedeeld.	2030				
10% Groenblauwe dooradering (waarvan de helft in 2030). - Prioritaire gebieden 10% in 2030 Rest: overbruggen helft van het gat naar 10% in 2030					2050

Wettelijk Vastgelegd	VHR, KRW, Wsn, Wnb, Klimaatakkoord
Bestuurlijke Afspraak	Natuurpact, Bossenstrategie
Ambitie	Deltaprogramma Biodiversiteit, Deltaprogramma Zoetwater, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Hoe werken we samen?
- Frequent overleg over voortgang projecten projecten in de ambtelijke werkgroep.
- Samen opstellen van scenario's en verkenningen (PZH organiseert dit).
- We werken toe naar een deelgebiedsprogramma ZH-PLG DHW.
- De ambitiekaart van DHW is input voor de overige projecten/ projectenlijst van ZH-PLG.

Welke overlap is er?
- De koploperprojecten van het ZH-PLG zijn de Mient Kooltuin en Groene Zone Valkenburg Wassenaar. Deze maken onderdeel uit van de prioritaire projecten van Duin Horst & Weide

Scope
Duin Horst & Weide is een van de drie deelgebieden binnen het kerngebied Kust & Duinen. Het kerngebied Kust & Duinen loopt van het Westland tot de Duin & Bollenstreek en heeft daarmee een grotere scope dan DHW.

Afhankelijkheid tussen DHW en ZH-PLG
Ja, op inhoud en op financiering
- Inhoud: de projecten van DHW dragen bij aan de doelstellingen van het ZH-PLG
- Financiering: de projecten van DHW zetten er op in een financiële bijdrage te krijgen van het ZH-PLG.
- ZH-PLG, de NOVEX-ontwikkelperspectieven en andere opgaven zoals de energietransitie (P-MIEK) vormen bouwstenen voor het provinciaal ruimtelijk voorstel aan het rijk. Voor de provincie vindt in dit proces de integrale afweging plaats voor de te maken ruimtelijke keuzes. Doel voor het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad is ook om groen beter integraal onderdeel te maken van de verstedelijkingsopgave. Hierbij gaat het om het versterken van groenblauwe structuren en het vergoten van de toegankelijkheid en nabijheid van natuur en recreatie.

Partners
- Gemeenten: Voorschoten, Wassenaar, Katwijk, Leiden, Rijswijk, Leidschendam Voorburg en Den Haag
- Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Dunea, Zuid-Hollands-landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Nationaal Park Hollandse Duinen, Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland , LTO Noord, Boer en Natuur ZH, stichting Duinbehoud, Koninklijke Nederlandse Hippische Sport (KNHS).

Organisatiestructuur
- Regiegroep Kust en Duinen (bestuurlijk)
- Ambtelijk voorbereidingsoverleg Kust en Duinen
- Gebiedsdagen (ambtelijk en met stakeholders)
- Governance per deelgebied nog uit te werken

Beoogd resultaat
Startbeslissing met een deelgebiedsprogramma

4.2 KOPPELING MET NATIONAAL PARK HOLLANDSE DUINEN

Naam
Programma Nationaal Park Hollandse Duinen 2021-2025 en werkt momenteel aan een nieuw programma 2025-2030.

Trekker
Nationaal Park Hollandse Duinen

Wat is NPHD?
Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD) is het kustgebied tussen Hoek van Holland en Hillegom. Tegelijkertijd is het een netwerkorganisatie die de krachten van meer dan 60 partners bundelt om dit bijzondere gebied nu en in de toekomst te beschermen en te ontwikkelen. De landschapsstrategie van NPHD (2020), van NPHD vormt de basis en inspireert hoe invulling te geven aan deze ambitie.

Gedachtengoed NPHD
Nationaal Park Hollandse Duinen ligt in het drukst bevolkte deel van Nederland. Het is een uniek gebied waar landgoederen, duinen, bollenvelden, veenweiden, dorpen en steden elkaar afwisselen. Het is enorm divers, steeds anders en vol beleving. Overal in Hollandse Duinen zijn dicht bij elkaar landschapsovergangen te vinden.

Door al die verschillende leefgebieden is Hollandse Duinen één van de meest soortenrijke gebieden van ons land. De komende decennia zal de omvang van inwoners en bezoekers toenemen. Deze toename zorgt ook voor druk op de natuur. Dat leidt tot de noodzaak om op regionale schaal bezoekersmanagement te organiseren. Dit is gericht op het beschermen van de kwetsbare natuur en tegelijk mensen zoveel als mogelijk te laten genieten van natuur, landschap en erfgoed. Het ontwikkelen van een recreatief – natuurnetwerk in de verschillende landschappen (zoals DH&W) in het gebied draagt daaraan bij.

Beoogde doelen
Het gezamenlijke doel van de ruim 60 gebiedspartners is om het gebied robuuster, veerkrachtiger, aaneengesloten en beleefbaar te maken en te houden, door de bijzondere natuur, landschap en cultureel erfgoed in het gebied verder te ontwikkelen en te beschermen. Voor en met de inwoners.

NPHD werkt met partners onder andere aan:
- Het creëren van groene buffers rond kwetsbare Natura 2000-gebieden – om stikstof op te vangen.
- Het creëren van robuuste ecologische verbindingen tussen de natuurgebieden. Met als principe “water en bodem sturend”. Belangrijk om de biodiversiteit in stand te houden en te verbeteren.
- Bezoekersmanagement, gericht op het beschermen van de kwetsbare natuur en tegelijk mensen te laten genieten van natuur, landschap en erfgoed.
- Vergroten van de zichtbaarheid en herkenbaarheid NPHD

Hoe werken we samen?
- Landschapstafel DHW is een strategische partner van NPHD. NPHD werkt vanuit gezamenlijk belang en eigen verantwoordelijkheid. Dit betekent dat de landschapstafel DHW projecten realiseert die bijdragen aan de doelstellingen van NPHD.
- We verkennen of de voortgangsrapportage van de projecten kan lopen via DHW en niet meer via NPHD.
- NPHD is lid van de bestuurlijke Landschapstafel en lid van de ambtelijke werkgroep DHW.

Welke overlap is er?
- NPHD werkt aan een nieuw uitvoeringsprogramma 2025-2030, dat aansluit bij het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 van het ministerie van LNV.
- Het UVP van Duin Horst en Weide is een bouwsteen voor het nieuwe uitvoeringsprogramma NPHD.

Wat is het verschil?
- NPHD verbindt partners, haalt en deelt kennis bij de partners, inspireert, geeft handelingsperspectief en signaleert (bestuurlijke) relevante ontwikkelingen.
- DHW is verantwoordelijk voor de uitvoering van projecten in DHW, NPHD niet..
- NPHD zet in op de marketing van het gebied, DHW niet. Dit draagt bij aan het vergroten van de zichtbaarheid en herkenbaarheid.

Scope
- Duin Horst & Weide maakt grotendeels onderdeel uit van NPHD-gebied. NPHD loopt van het Westland tot Duin- en Bollenstreek en heeft daarmee een deels andere scope dan DHW. De gemeente Zoetermeer valt binnen de scope van DHW, maar buiten de scope van NPHD.
- NPHD zorgt voor de verbinding tussen de deelgebieden in NPHD zoals de Duin- en Bollenstreek en Westland / Hoek van Holland, met daarin de stedelijke agglomeraties Leiden en Den Haag.

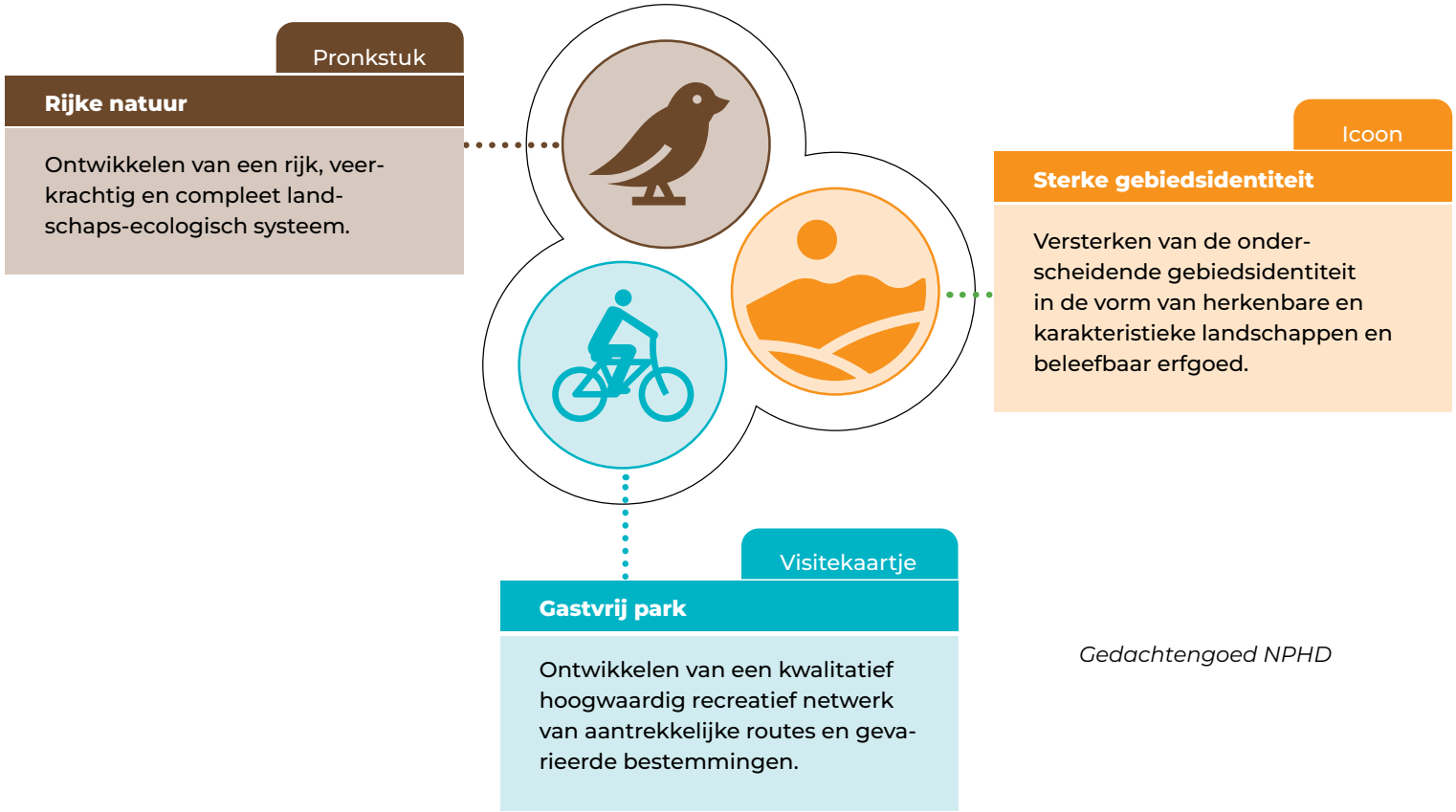

Gedachtengoed NPHD

Afhankelijkheid tussen DHW en NPHD?
Ja, op inhoud en communicatie:
- Inhoud en voortgang: de projecten van DHW dragen bij aan de doelstellingen van NPHD.
- Communicatie over het DHW gebied wordt opgenomen in de communicatie door Nationaal Park Hollandse Duinen

Partners
NPHD heeft meer dan 60 partners. Besturingspartners van de NPHD-organisatie zijn:
- Dunea
- Staatsbosbeheer
- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Den Haag
- Hoogheemraadschap van Delfland

Strategische partners zijn:
- Gemeente Noordwijk
- Gemeente Katwijk
- Gemeente Wassenaar
- Gemeente Rotterdam
- Gemeente Westland
- Hoogheemraadschap van Rijnland

Beoogd resultaat
- Statusaanvraag bij ministerie van LVVN
- Actualisatie Uitvoeringsprogramma NPHD

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

5.1 AFWEGINGSKADER

De bestuurlijke wens is om de Landschapstafel meer slagkracht te geven, ondanks de beperkte financiële middelen. In het laatste meerjarenprogramma 2023-2027 waren meer dan twintig projecten opgenomen. Slagkracht vertaalt zich in concretiseren en prioriteren. Al deze 22 projecten zijn daarom getoetst aan onderstaand afwegingskader. Het afwegingskader helpt ons om tijd, energie en middelen efficiënt te besteden en helpt ook om te laten zien waar we als Landschapstafel voor staan en aan werken.

De projecten die op alle vragen met 'Ja' zijn beantwoord horen thuis bij de prioritaire projecten. De overige projecten staan op de 'reservelijst'.

Checkvragen

1. Draagt het project bij aan programmadoelstellingen van DHW?
2. Wordt het project door minimaal 2 partners uit de Landschapstafel gedragen?
3. Zijn er financiële middelen aanwezig, voor verkenning, planvorming, realisatie of beheer?
4. Is er een kans op co-financiering?
5. Is er energie, capaciteit, urgentie en maatschappelijk draagvlak?

In de volgende paragraaf zijn de prioritaire en reserve projecten opgenomen en verder uitgewerkt.

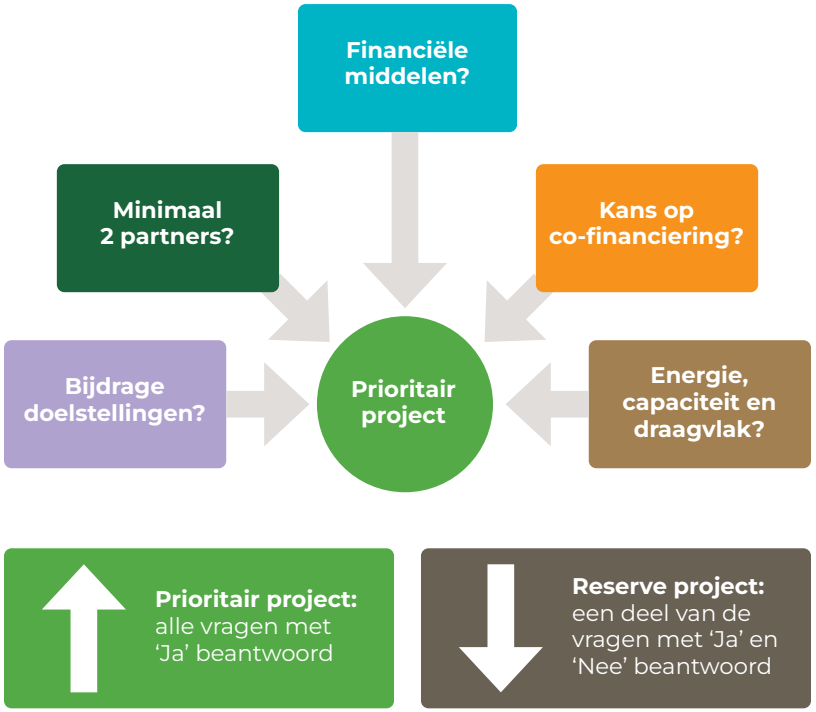

5.2 PRIORITAIRE PROJECTEN

De ambitiekaart hieronder is een weergave van alle prioritaire projecten in Duin Horst & Weide.

Het verrassende landschap waar stad en land elkaar ontmoeten

Projecten van Duin Horst & Weide

1. **Tweede Groene Ring** Gemeente Leiden
2. **Toekomstbestendig Cultuurlandschap Duin, Horst & Weide** Gemeente Wassenaar
3. **Loozone** gemeente Leidschendam-Voorburg
4. **Overgangsgebied Den Haag-Wassenaar** Gemeente Den Haag
5. **Landscheidingsdijk** Gemeente Den Haag
6. **Groene Zone Wassenaar** Gemeente Wassenaar
7. **Gebiedsontwikkeling Mient Kooltuin** Gemeente Katwijk
8. **Leidschendammerhout** gemeente Leidschendam-Voorburg

5.2.1 TWEEDE GROENE RING

TREKKER
Gemeente Leiden

TOELICHTING
In de Omgevingsvisie van Leiden 2040 is de Tweede Groene Ring om de stad benoemd. Dit is een ring die bestaat uit groene gebieden aan de rand van Leiden met de omringende gemeenten. Via groene ringen, randen en vingers (onderdelen van het groen blauwe raamwerk tussen Leiden en Katwijk) sluit de tweede groene ring aan op regionale groen verbindingen en -gebieden.
In deze Tweede Groene Ring kunnen de belangrijke opgaven voor klimaatadaptie, biodiversiteit, gezondheid, duurzame mobiliteit en ruimte voor groene recrea-tiemogelijkheden in en rondom de stad een plek vinden. Deze Tweede Leidse Groene ring sluit via groene spaken aan op het Singelpark.

SAMENWERKINGSPARTNERS
Ondernemers, inwoners en andere projecttrekkers. De rol en verantwoordelijkheden van regiogemeenten moet nader ingevuld worden.

BEOOGD RESULTAAT
Prijsvraag voor aansprekend concept Tweede Groene Ring.

DOEL
- **Vitaal en Beleefbaar:** de groengebieden aan de rand van Leiden worden opgeknapt. Hiermee zullen ze toegankelijker worden en/of beleefbaar (afhankelijk van de aanwezige waarden).
- **Authentiek:** als sprake is van cultuurhistorische waarden of van natuurwaarden zullen deze worden gerespecteerd.

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

Bron gemeente Leiden

BEOOGDE SUBSIDIE
Cofinanciering vanuit Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland voor realisatie van onderdelen van de Tweede groene ring.

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Gemeente Leiden heeft in het coalitieakkoord een bedrag beschikbaar gesteld voor planvorming. Voor uitvoering zijn nog geen financiele middelen beschikbaar gesteld.

KANS / RISICO
- Onvoldoende geld om maatregelen uit te voeren
- Procedures
- Draagvlak bij partners, omwonenden en regiogemeenten.

TYPE

Project	**Visie**	Leidraad	Anders

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	**Authentiek**	**Beleefbaar**

5.2.2 TOEKOMSTBESTENDIG CULTUUR-LANDSCHAP DUIN HORST & WEIDE

TREKKER
Gemeente Wassenaar

TOELICHTING
Het doel is het actualiseren van de koers voor een authentiek, vitaal en beleefbaar Duin Horst & Weide. We besteden aandacht aan actuele maatschappelijke uitdagingen in het agrarische cultuurlandschap. Toekomstbestendigheid en duurzaamheid richten zich op woningbouw, biodiversiteit, landbouw- en energietransitie, stikstof en klimaatadaptatie. Het koersdocument is voor landeigenaren zoals agrariers, landgoedeigenaren en particulieren en biedt inspiratie en stimulans om concrete voorstellen en projecten te ontwikkelen. Gemeenten nemen het koersdocument op als bouwsteen in hun Omgevingsvisie.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Gemeente Voorschoten
- Gemeente Leidschendam-Voorburg
- Gemeente Den Haag
- Partners van Landschapstafel DHW
- PZH / Erfgoedlijnen
- Agrariërs
- Erfgoed organisaties

BEOOGD RESULTAAT
- Koersdocument, bestaande uit een geactualiseerd toekomstbeeld met handreiking voor landeigenaren, agrariers, landgoedeigenaren en particulieren.
- Voorstel met projectenlijst en suggesties voor mogelijke cofinanciering vanuit ZH-PLG en PZH erfgoedlijnen.
- Bouwstenen voor de omgevingsvisie(s) van betrokken gemeenten.

DOEL
- **Vitaal:** ontwikkelen van kaders voor toekomstbestendig cultuurlandschap.
- **Authentiek:** uitgaande van de kernkwaliteiten, waarbij de agrariërs de dragers van het landschap zijn.
- **Beleefbaar:** door gebiedseigen gebruik en functies blijven de kernkwaliteiten beleefbaar.

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

RAAKVLAKKEN
- ZH-PLG
- NPHD
- PZH Erfgoedlijnen
- Gemeentelijke Omgevingsvisie(s).

BEOOGDE SUBSIDIE
Bijdrage vanuit ZH-PLG, PZH Erfgoedlijnen, Erfgoeddeal

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Projectbudget gemeente Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg.

KANS / RISICO
Kansen voor samenkomen van opgaven, zoals biodiversiteit en regeneratieve landbouw.

Risico's voor verkrijging van medewerking private eigenaars, planning en financiën+ afstemming RO van meer betrokken gemeenten.

TYPE

Project	Visie	Leidraad	**Anders**

(Koersdocument - met een toekomstbeeld en handreiking)

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

5.2.3 **LOOZONE**

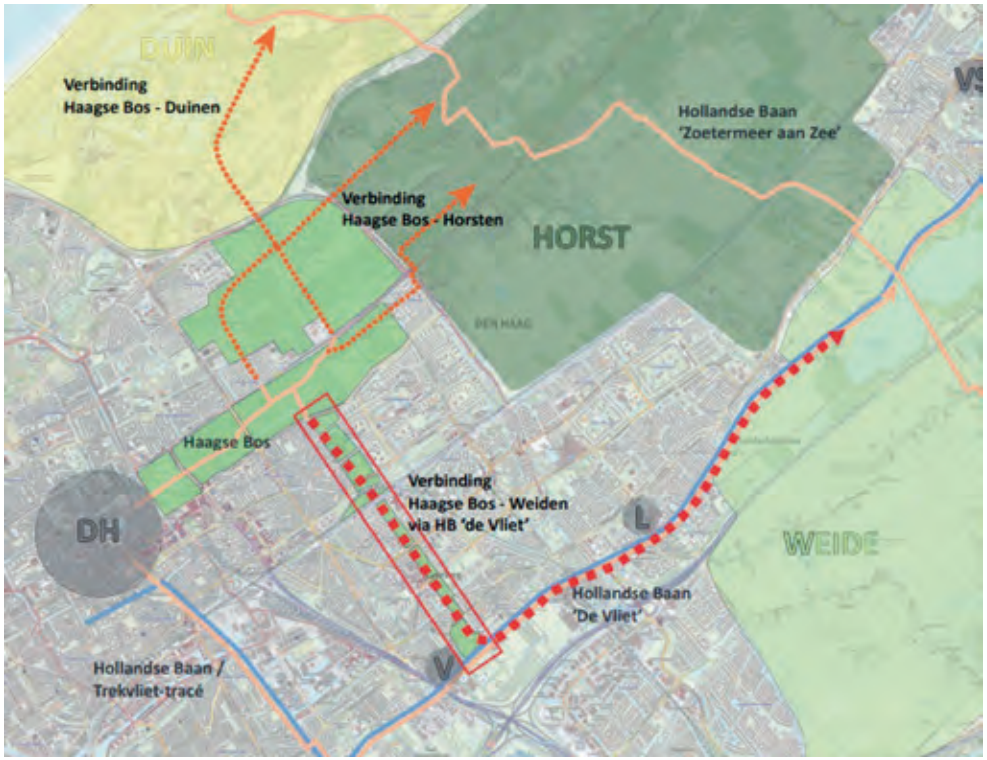

TREKKER
- Gemeente Leidschendam-Voorburg
- Gemeente Den Haag

TOELICHTING
De Loozone is een groene zone die loopt door stedelijk gebied in Voorburg en Den Haag. De zone bevat bestaande parken en voorzieningen zoals sportvelden, een school en een zwembad. Momenteel is de zone nog te gefragmenteerd om als een eenheid en goede verbinding ervaren te worden. Dit terwijl er grote kansen liggen om de zone recreatief en ecologisch te versterken en daarmee als schakel te fungeren tussen Haagse Bos en Vlietzone.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Gemeente Den Haag
- Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD)

BEOOGD RESULTAAT
In de eerste fase van het Loozone-project wordt een plan van aanpak (PVA) opgesteld, waarin door ontwerpend onderzoek het product en het gewenste projectresultaat wordt gedefinieerd. Dit PVA is een logische vervolgstap van de visie "Vitale Verbinding Loozone: Haagse Bos – Vliet" uit 2019. De volgende doelstellingen staan centraal:
- Het versterken van de historische allure van het gebied
- De fysieke en visuele samenhang tussen de verschillende parkdelen te versterken ten behoeve van de beleefbaarheid
- Aantrekkelijke en veilige wandel- en fietsroutes te realiseren.
- Het vergroten van de regionale betekenis van de Loozone tussen het Haagse Bos en de Vliet.
- Het vergroten van de biodiversiteit van de parkinrichting.

DOEL
- **Vitaal:** Meer natuurwaarde en biodiversiteit.
- **Authentiek:** De historische betekenis van de Loozone weer herkenbaar maken.
- **Beleefbaar:** Verbindingen versterken tussen stad en land.

RAAKVLAKKEN
- NPHD
- PZH Erfgoedlijnen
- Toekomstbeeld Vlietzone

BEOOGDE SUBSIDIE
Subsidieregeling PZH voor Recreatie, sport en gezondheid / en Erfgoedlijnen.

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Startbudget gemeente Leidschendam-Voorburg; aanvullende subsidies en financiering worden nog onderzocht.

KANS / RISICO
- **Kansen:** samenkomen van opgaven, zoals positieve gezondheid, recreatie en het creëren van een aantrekkelijke leefomgeving, versterken biodiversiteit.
- **Risico's:** haalbaarheidsvraagstuk op basis van verkeer, consensus betrokken partners, planning en financiën.

TYPE

Project	Visie	Leidraad	Anders

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

5.2.4 OVERGANGSGEBIED DEN HAAG - WASSENAAR

TREKKER
Gemeente Den Haag

TOELICHTING
Een overgangsgebied is een gebied grenzend aan Natura 2000 gebieden. Deze gebieden leveren een bijdrage aan het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen in de betreffende Natura 2000 gebieden. In dit project onderzoeken we welke bijdrage het overgangsgebied Den Haag, Wassenaar, Meijendel kan leveren aan de doelen van het ZH-PLG. Het gaat daarbij om versterking van natuur, zonering van recreatie door ontwikkeling van netwerken en aanwijzing van poorten.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Gemeente Wassenaar
- Dunea
- Stakeholders (Hart voor Meijendel, Duinbehoud, Staatsbosbeheer, provincie Zuid-Holland)

BEOOGD RESULTAAT
Position paper dat argumentatie levert voor de bijdrage die dit gebied kan leveren aan de doelen van het ZH-PLG en deze bijdrage vertaalt in een richtinggevend kader.

DOEL
- **Vitaal:** Realisatie van extra natuur. Spreiding van recreatie met een positief effect op N2000 gebied Meijendel. Stedelijke groenblauwe dooradering.
- **Beleefbaar:** verbetering van de beleefbaarheid van het gebied. Spreiding van recreatie in het gebied.

RAAKVLAKKEN
- ZH-PLG: de doelen vanuit ZH-PLG zijn leidraad voor dit project
- NPHD: het project is ook een uitwerking van het project binnenduinrand Meijendel zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma van NPHD.
- Recreatievisie van Provincie Zuid-Holland

BEOOGDE SUBSIDIE
Bijdrage vanuit ZH-PLG

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
- Visievorming is gedekt
- Project (of deelprojecten) voor de vervolgfase zijn beoogd in het uitvoeringsprogramma van het ZH-PLG met bijbehorende middelen.

KANS / RISICO
De wijze van besteding van middelen uit het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (en andere programma's) is nog niet geheel uitgekristalliseerd; dit biedt kansen, maar ook risico's.

Bron: Abe Veenstra, concept position paper overgangsgebied Meijendel Den Haag – Wassenaar, juni 2024

TYPE

Project	**Visie**	Leidraad	Anders

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	**Beleefbaar**

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

5.2.5 LANDSCHEIDINGSDIJK

TREKKER
Gemeente Den Haag

TOELICHTING
De landscheidingszone is het gebied tussen de wijk Leidschenveen en het natuur- en recreatiegebied de Nieuwe Driemanspolder. Het is 2,5 km lang en 40 tot 110 meter breed. Over de gehele lengte loopt de landscheidingsdijk die in de 13e eeuw is aangelegd en een boeiende geschiedenis kent. In 2020 is een verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor natuur, recreatie en cultuurhistorie door (nieuwe vormen van) inrichting en beheer. Na consultatie van stakeholders en bewoners is ervoor gekozen het accent te leggen op het versterken van de natuurwaarden. We ontwikkelen het gebied tot een gebied dat een geschikt leefgebied vormt voor een breed palet aan soorten, van insecten tot vogels.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Gemeente Zoetermeer
- Gemeente Leidschendam-Voorburg
- Bewonersorganisatie Leidschenveen
- AVN

TYPE

Project	Visie	Leidraad	Anders

BEOOGD RESULTAAT
- Extra natuurwaarden
- Beleving cultuurhistorie

DOEL
- **Vitaal:** van arm groen naar rijke natuur
- **Authentiek:** aandacht voor een dijk die van de middeleeuwen tot nu het landschap bepaald heeft

RAAKVLAKKEN
–

BEOOGDE SUBSIDIE
Geen

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Nog niet vastgelegd. Kansen uit Haags regionaal groenbudget en beheergeld.

KANS / RISICO
–

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

5.2.6 GROENE ZONE WASSENAAR

TREKKER
Gemeente Wassenaar

TOELICHTING
De groene zone is een open polderlandschap met cultuurhistorische, ecologische en agrarische waarden. Vertrekpunt is dat we deze waarden behouden en versterken. De ambities variëren van het inrichten van een robuuste ecologische verbinding langs de Katwijkse en Wassenaarse gemeentegrens, herstellen van Rijksmonument Tankgracht tot uitplaatsing van grootschalige (bedrijfs-) activiteiten en creëren van duurzaam agrarisch weidebeheer.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Gemeente Katwijk
- Dunea
- Rijksvastgoedbedrijf
- Staatsbosbeheer
- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Provincie Zuid-Holland
- Partners Landschapstafel DHW

BEOOGD RESULTAAT
Realiseren van een agrarisch gebied met ecologische waarden en recreatief medegebruik.

DOEL
- **Vitaal:** bijdragen aan de ecologische verbinding / corridor tussen kust en Groene Hart.
- **Authentiek:** herstel van de cultuurhistorische kwaliteiten.
- **Beleefbaar:** door het versterken van de kernkwaliteiten, vergroten we de beleving van het gebied

RAAKVLAKKEN
- Nationaal Park Hollandse Duinen

BEOOGDE SUBSIDIE
Stikstofsubsidie ZH-PLG en Provincie Zuid-Holland, Erfgoedlijnen.

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Projectbudget gemeente Wassenaar, subsidies ZH-PLG, subsidie Ecologische VerbindingsZone Lentevreugd - De Horsten

KANS / RISICO
Fase 1 is gerealiseerd. RO besluiten in voorbereiding.

TYPE
Project	Visie	Leidraad	Anders

PROGRAMMADOELSTELLINGEN
Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

FASERING
	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

5.2.7 GEBIEDSONTWIKKELING MIENT KOOLTUIN

TREKKER
Gemeente Katwijk

TOELICHTING
Het landelijk gebied ondergaat een transitie om in en rond steden meer groen te creëren voor klimaatadaptatie, natuurherstel, biodiversiteit, recreatie en gezondheid. Dit geldt voor woningbouwproject Gebiedsontwikkeling Valkenhorst (GOV) in Katwijk en de Groene Zone in Wassenaar. Het doel is om het overgangsgebied Mient Kooltuin en de Groene Zone te voorzien van robuuste natuur en een groenblauwe dooradering die verstedelijkte gebieden en het omliggende landschap verbindt, en ruimte biedt voor duurzame economische activiteiten. De Mient Kooltuin wordt een bufferzone van 160 hectare tussen Valkenhorst en Natura2000-gebied Meijendel en Berkheide. Het is een koploperproject voor het ZH-PLG.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Wassenaar
- Dunea
- Rijksvastgoedbedrijf
- Nationaal Park Hollandse Duinen
- Staatsbosbeheer
- Ondernemers/agrariers in het gebied, Natuurverenigingen

BEOOGD RESULTAAT
De Mient Kooltuin en Groene zone vormen een overgangsgebied tussen het N2000 gebied Meijendel en de nieuwe verstedelijkingslocatie Valkenhorst. Het gebied zal diverse bestaande en nieuwe drukfactoren op het N2000 gebied moeten wegnemen of faciliteren. Maatregelen op het gebied van recreatie en natuur (bosaanplant, natuurvriendelijke oevers, groen-blauwe dooradering, ecologische zones, recreatieve clusters en zonering) op de biodiversiteit, waterkwaliteit en stikstofuitstoot van de Mient Kooltuin en omgeving (NPHD / N2000).

DOEL
- **Vitaal:** Versterken van de natuur en de ecologische verbindingen.
- **Beleefbaar:** versterken van buitenrecreatie en recreatieve waarden.

RAAKVLAKKEN
- Nationaal Park Hollandse Duinen
- Natura 2000-duingebieden
- Valkenburgsemeer
- Valkenhorst
- Dunea waterwingebied
- Buitengebied Leiden/Voorschoten

BEOOGDE SUBSIDIE
Koploperproject in ZH-PLG

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Aanvraag loopt bij ZH-PLG

KANS / RISICO
- **Kansen:** Creëren bufferzone voor Natura 2000-duingebieden, creëren robuust natuurgebied en aantrekkelijk (natuur)recreatiegebied, versterken ecologische verbindingszone Duin-Horst-Weidegebied. Fundament voor Groen-Blauwe dooradering nieuwe woongebied Valkenhorst.
- **Risico's:** Door druk/lobby vanuit woningbouwopgave verlies aan ecologische/natuurwaarde, onvoldoende financiering waardoor doelen niet worden gehaald.

TYPE

Project	Visie	Leidraad	Anders

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

5.2.8 LEIDSCHENDAMMERHOUT

TREKKER
Gemeente Leidschendam-Voorburg

TOELICHTING
De Leidschendammerhout/Starrevaart-polder is een natuur- en recreatiegebied in de Vlietzone op steenworp afstand van het (dam)centrum van Leidschendam. Het gebied bestaat al enkele decennia en is grotendeels in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Het gebied is onderdeel van de Vlietzone. Hiervoor is in 2023 een visie opgesteld en zijn opgaven en kansen opgenomen voor de Leidschendammerhout zoals natuur- en boscompensatie (van Rijkswaterstaat), verbetering van recreatieve ontsluiting en versterking van de natuurkwaliteit (door Staatsbosbeheer).

De gemeente LV neemt met de provincie het voortouw in de samenwerking en werkt toe naar het samen met de gebiedspartners opstellen van een integrale gebiedsvisie, -ontwerp en -aanpak voor dit gebied.

SAMENWERKINGSPARTNERS
- Provincie Zuid-Holland
- Staatsbosbeheer
- RWS
- Beheerscommissie Vogelplas Starrevaart
- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Grondeigenaren en -gebruikers
- Overige stakeholders.

BEOOGD RESULTAAT
Een aantrekkelijk groen uitloopgebied in Duin, Horst & Weide door onder andere:
- Verkennen hoe het gebied op termijn meer betekenis kan krijgen voor het toenemende aantal bewoners in de omgeving.
- Een landschappelijke inrichting gericht op meer natuur en biodiversiteit (ter versterking ecologische verbinding 'Kust – Groene Hart').
- Aantrekkelijkere recreatieve routes.
- Eventueel waterberging of andere maatschappelijke functies.

FASERING

	2024	2025	2026	2027	2028
Visie					
Initiatief					
Planvorming					
Realisatie					
Beheer					

DOEL
- **Vitaal:** Meer natuurwaarde en biodiversiteit.
- **Authentiek:** De cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten versterken.
- **Beleefbaar:** Recreatieve verbindingen versterken in het gebied.

RAAKVLAKKEN
- Gebiedsplan Starrevaartpolder (Uitvoeringsagenda Vlietzone)
- Overige raakvlakken met ZH-PLG
- Nationaal Park Hollandse Duinen

BEOOGDE SUBSIDIE
Subsidieregeling Recreatie, sport en gezondheid/Meer bos in Zuid-Holland.

BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN
Projectbudget gemeente Leidschendam-Voorburg; aanvullende subsidies en financiering worden nog onderzocht.

KANS / RISICO
- **Kansen:** samenkomen van opgaven, zoals positieve gezondheid, recreatie en het creëren van een aantrekkelijke leefomgeving, versterken biodiversiteit/natuurwaarde.
- **Risico's:** afstemming/consensus betrokken partners (ook in relatie tot 'Dunea-traject') planning en financiën.

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

TYPE

Project	Visie	Leidraad	Anders

5.3 RESERVEPROJECTEN

De reservelijst bevat projecten die nog in een vroeg stadium zitten en nog niet aan alle criteria van het afwegingskader voldoen. Tijdens het jaarverslag wordt de projectenlijst geactualiseerd en wordt er beoordeeld of de projecten op de reservelijst daar nog thuishoren.

Checkvragen

1. Draagt het project bij aan programmadoelstellingen van DHW?
2. Wordt het project door minimaal 2 partners uit de Landschapstafel gedragen?
3. Zijn er financiële middelen aanwezig, voor verkenning, planvorming, realisatie of beheer?
4. Is er een kans op co-financiering?
5. Is er energie, capaciteit, urgentie en maatschappelijk draagvlak?

5.3.1 PARKWAY DE VLIET

TREKKER
Gemeente Leidschendam-Voorburg

PROJECTBESCHRIJVING
Het project Parkway de Vliet richt zich op het ontwikkelen en implementeren van de kernkenmerken (o.a. herkenbaarheid, continuïteit en comfort) van een Parkway. Een concept van het Nationaal Park Hollandse Duinen met als doel de beleving van de Vliet vanaf de oevers te verbeteren. Een doorgaande beleefbare recreatieve structuur langs de Vliet is ook opgenomen in de concept stukken voor de Omgevingsvisie van Leidschendam-Voorburg. Het project omvat het definiëren van het gewenste projectresultaat en het opstellen van een plan van aanpak i.s.m. betrokken partners, gebaseerd op ontwerpend onderzoek en eerdere studies en uitwerkingen. Hierbij worden ook ambities rond versterking provinciale Erfgoedlijnen en versterking bereikbaarheid groengebieden binnen de MRDH getracht te realiseren.

Het project strekt zich uit van Leiden tot aan Rijswijk. Naast provincie en beheerders zoals Staatsbosbeheer worden de gemeenten Leiden, Voorschoten, Den Haag en Rijswijk een rol in de ontwikkeling van de Parkway. Dit vraagt nadere afspraken.

Het project zal belangrijke input krijgen resulterend uit de bevindingen van een lopend verkeersonderzoek in het kader van 'Toekomstbeeld Vlietzone', dat naar verwachting in het najaar van 2024 beschikbaar zal zijn (in opdracht van PZH). Het onderzoek omvat het in kaart brengen van de huidige situatie van de Westvlietweg en het verkennen van mogelijke maatregelen en inrichtingen, evenals een studie naar alternatieven voor de ontsluiting van bedrijven en bewoners.

Ook in de ontwikkeling van de Sportzone in de Vlietzone zal de ambitie van de Parkway meegenomen moeten worden.

VIJF SELECTIE CRITERIA

• Doelstellingen	Ja
• Meerdere partners	Ja
• Financiën	Nee
• Co-financiering	Nee
• Urgentie + capaciteit	Deels

VISIE OF PROJECT

Visie	**Project**

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	**Beleefbaar**

5.3.2 ROBUUSTE ECOLOGISCHE VERBINDING DHW

TREKKER
Meerdere trekkers

PROJECTBESCHRIJVING
Een robuuste ecologische verbinding tussen het duingebied en het veenweide-gebied door het parklandschap rond kasteel Duivenvoorde.

In deze ecologische corridor is het landschap van Nationaal Park Hollandse Duinen het minst aangetast en bestaan er goede kansen om de duinen beter met het Groene Hart te verbinden. Zo'n verbinding is belangrijk om isolatie van gebieden te voorkomen, aanwezige soorten de kans te geven zich te bewegen tussen gebieden en regio's. Daarbij zal de corridor ook een recreatieve verbinding worden. Naast het realiseren van ecologische stapstenen en verbindingen richt dit project zich op het verminderen van de effecten van de doorsnijding van het gebied door vijf grote barrières: de N44, spoorlijn Leiden - Den Haag, N447, de Vliet en de A4. Door de ecologische verbinding waar mogelijk te koppelen aan de verbetering van bestaande fiets- en wandelnetwerken wordt de beleefbaarheid van natuur versterkt.

Dit project bestaat uit een aantal deelprojecten:

1. Ecologische verbinding langs Valkenhorst (zie project 5.2.6: groene zone van gemeente Wassenaar).
2. Inrichting Groene zone tot agrarisch gebied met natuurwaarden en recreatieve maatregelen (zie project 5.2.6).
3. Faunapassage onder N44/ A44 bij knooppunt Maaldrift (gerealiseerd als onderdeel van project Rijnlandroute). Trekker nog onbekend.
4. Slechten van de barrière van de N44. Dit houdt in het afwaarderen van de N44 en daarmee een andere, meer ecologisch verantwoorde inrichting. Geen project en trekker nog onbekend.
5. Toevoegen eco/ recrozone op Kniplaan viaduct als onderdeel van project Rijkswaterstaat tot verbreden van A4. Inclusief de mogelijkheden van geluidschermen en het een goede aansluiting van de eco/recroverbinding over de A4, op aanliggende gebieden: de verbreding van de A4 is on hold gezet en daarmee ook het realiseren van een eco/ recrostrook op het Kniplaan viaduct. Trekker nog onbekend.
6. Opwaarderen van faunapassages onder A4: er zijn mogelijkheden om de faunapassages en – verbindingen te verbeteren en op te waarderen. Trekker nog onbekend (zie rapport Bureau Waardenburg en EIS).
7. Visie: Versterken van ecologische kwaliteit van de bestaande verbindingen en het creëren van nieuwe verbindingen tussen bovengenoemde projecten door kleinschalige inrichting en oplossingen van kleinere knelpunten (de kleinschalige inrichting en oplossing van kleinere knelpunten is het project). Doelgroep insecten zoals wilde bijen en vlinders, reptielen, amfibieën en kleine zoogdieren.

DOEL
- **Vitaal:** de ecologische verbinding tussen kust en Groene Hart moet robuuster worden en barrieres geslecht.
- **Beleefbaar:** het viaduct met een ecologische zone en gebruik door bestemmings- en recreatief verkeer.

VIJF SELECTIE CRITERIA

• Doelstellingen	Ja
• Meerdere partners	Ja
• Financiën	Ja, deels
• Co-financiering	Ja, deels
• Urgentie + capaciteit	Onbekend

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	**Beleefbaar**

VISIE OF PROJECT

Visie	Project

Per project verschillend.
Ad 1. Zie apart projectblad
Ad 2. Zie apart projectblad
Ad 3. Afgerond
Ad 4. Lange termijn
Ad 5. Onbekend. In afwachting van opnieuw opstarten van project verbreding A4.
Ad 6. Nog geen project. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor onderhoud. Er zijn mogelijkheden om faunapassages en verbindingen beter te laten functioneren.

5.3.3 LANDSCHEIDINGSDIJK WORDT ECOLOGISCHE SCHAKEL

TREKKER
Gemeente Leidschendam-Voorburg

PROJECTBESCHRIJVING
Naast de Kostverlorenweg in de gemeente Den Haag ligt een open groen weidegebied. Ontwikkeling van dit gebied tot goed functionerende ecologische verbinding is een kans voor natuurontwikkeling en biodiversiteitsbevordering. Het draagt daarmee bij aan de versterking van de recreatieve beleving van de Nieuwe Driemanspolder als belangrijk onderdeel van Duin Horst Weide.

De focus ligt op natuurontwikkeling en het bevorderen van biodiversiteit. In afstemming met de gemeente Den Haag, die een beheer- en inrichtingsplan heeft opgesteld voor de Landscheidingsdijk (project Landscheidingsdijk), wordt verkend hoe een integrale benadering kan worden gerealiseerd. Dit plan legt nadruk op het verhogen van de biodiversiteit, evenals het versterken van het cultuurhistorische verhaal van de Landscheidingsdijk, die vroeger de scheiding tussen de hoogheemraadschappen van Rijnland en Delfland vormde. De ontwikkeling van deze ecologische zone zal een positieve impact hebben op het lokale ecosysteem en bijdragen aan de verbinding tussen de wijk Leidschenveen en het natuur- en recreatiegebied de Nieuwe Driemanspolder. Daarnaast wordt verkend hoe de gemeente LV en Rijkswaterstaat (RWS) mogelijk kunnen samenwerken bij de zoektocht naar een locatie voor 2,2 hectare veenmoeras ten behoeve van de natuurcompensatie van de Blankenburgverbinding.

Naast de gemeenten Den Haag en Leidschendam-Voorburg zijn belangrijke partners de gemeente Zoetermeer, de hoogheemraadschappen van Delfland en Rijnland, de provincie Zuid-Holland en het gebruikersoverleg Nieuwe Driemanspolder.

DOEL
- **Vitaal:** extra natuurwaarden

VIJF SELECTIE CRITERIA

• Doelstellingen	Ja
• Meerdere partners	Ja
• Financiën	Nee
• Co-financiering	Nee
• Urgentie + capaciteit	Deels

VISIE OF PROJECT

Visie	**Project**

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	Beleefbaar

5.3.4 **VRIJETIJDSLANDSCHAP ZOETERMEER**

TREKKER
Gemeente Zoetermeer

PROJECTBESCHRIJVING
Van de parken ten westen van Zoetermeer maken we een samenhangend parklandschap dat aansluit op de overige delen van Duin Horst & Weide. Inzet is het realiseren van een diversiteit aan sferen, habitats, actie- en belevingsmogelijkheden door de gelijktijdige diversificatie en verruiming van recreatiemogelijkheden, versterking van de natuur en bijdrage aan een goed watersysteem.

De volgende onderdelen verkennen we in samenhang en werken we verder uit:
- Uitbouwen van de gebruikszonering en vormen van beleving.
- Versterking van de diverse habitats in het gebied.
- Uitbouwen van het natte natuurnetwerk.
- Padenstructuur updaten door pad differentiatie, met aandacht voor toegankelijkheid voor gehandicapten.
- Verbetering van ecologische en recreatieve passages tussen de parkdelen.

DOEL
- **Vitaal:** bijdrage aan natuurnetwerk, biodiversiteit, klimaatbestendigheid.
- **Beleefbaar:** bijdrage aan recreatienetwerk en zonering binnen DHW; actieve buitenbeleving en gezondheid.

VIJF SELECTIE CRITERIA

• Doelstellingen	Ja
• Meerdere partners	Ja
• Financiën	Ja, deels
• Co-financiering	Onbekend
• Urgentie + capaciteit	Deels

VISIE OF PROJECT

Visie	Project

PROGRAMMADOELSTELLINGEN

Vitaal	Authentiek	**Beleefbaar**

5.4 MEEKOPPELKANSEN

Meekoppelkansen zijn kansen die zich bij projecten kunnen voortdoen. Ze dragen bij aan de doelstellingen van de Landschapstafel. De projecttrekker bekijkt en inventariseert of deze kansen meegenomen kunnen worden in de realisatie van het project.

5.4.1 Bossenstrategie / Klimaatbossen

In 2020 is de uitgewerkte Bossenstrategie van Rijk en provincies gepresenteerd. Met deze strategie streven Rijk en provincies naar een gezond, toekomstbestendig en maatschappelijk gewaardeerd bos in 2030 (Kamerstuk 33 576, nr. 186). Rijk en provincies maken hier de komende jaren werk van, onder meer via het Klimaatakkoord, het Natuurpact en Programma Natuur, maar kunnen het niet alleen. Er is vanuit Rijk en provincie de wens om te zorgen voor forse bosuitbreiding.

Het landschap van Duin Horst & Weide leent zich niet voor grootschalige bosuitbreiding maar er zijn naar verwachting veel plekken waar kleine bosjes of enkele bomen geplant kunnen worden. Denk aan terreinen van particulieren zoals buitenplaatsen, aan gronden van agrariers, aan parken van gemeentes, aan de binnenduinrand etc.

We onderzoeken of zich plekken/kansen voortdoen bij het uitwerken van de prioritaire projecten. We identificeren en bundelen deze informatie en bieden het als een totaalpakket aan bij de provincie. Het nevengeschikte doel van het project is daarmee ook participatie en bewustwording aan inwoners.

5.4.2 Groene Cirkel Bijenlandschap en Deltaplan biodiversiteitsherstel

Het begon in 2015 met de Groene Cirkel Bijenlandschap (Bijenlandschap - Jij maakt het bijenlandschap), het eerste bijenlandschap in Zuid-Holland. Van 5 gemeenten rondom Leiden is het gegroeid naar 16 gemeenten in heel noordwest Zuid-Holland, in het gebied van Wassenaar tot en met de Duin- en Bollenstreek, en van de kust tot Nieuwkoop. In totaal heeft het 49 partners. Boeren, burgers, maatschappelijke organisaties, inwonerinitiatieven, wetenschap, bedrijven, overheid werken samen aan bloemrijke verbindingen.

Inmiddels heeft de provincie de ambitie om in 2030 van heel Zuid-Holland een aaneengesloten bijenlandschap te maken. Dit aaneengesloten bloemrijke netwerk is goed voor de (bestuivende) insecten en daarmee voor andere kleine dieren en vogels die deze insecten eten. Een groot Zuid-Hollands bijenlandschap brengt op die manier de basis op orde voor gezonde natuur.

Bron: Groene Cirkels

Ondertussen is er door Koos Biesmeijer (Naturalis) een Deltaplan Biodiversiteitsherstel (Samen voor biodiversiteit | Deltaplan Biodiversiteitsherstel) voor heel Nederland gemaakt. Het doel van het Deltaplan is om organisaties te stimuleren en te activeren om meer aan biodiversiteitsherstel te doen. Daarom heeft het Deltaplan verschillende ambities en doelen voor de bebouwde omgeving opgesteld:

- In 2030 bestaat 5% van het landelijk gebied uit landschapselementen. Dit groeit door naar 10% in 2050.
- In 2030 wordt 50% van de openbare ruimte ecologisch beheerd.
- Iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling levert een toename op voor biodiversiteit. In 2030 geldt dit voor minimaal 50% van de projecten.

Het deltaplan Biodiversiteitsherstel is actief op diverse thema's (ook wel succesfactoren) om het herstel van biodiversiteit in Nederland te realiseren. Een aantal van deze raken het uitvoeringsprogramma en zijn te benutten om de biodiversiteit in onze uitvoeringsprojecten verder te vergroten. Dan gaat het niet alleen om het aanvalsplan Landschap, het 'Samen voor Biodiversiteit' Innovatiefonds, maar ook om kennis en innovatie en monitoring. En het onderzoek naar verdienmodellen voor boeren die biodivers ondernemen biedt vast ook kansen voor ons gebied.

5.4.3 Natuurvriendelijke oevers

Binnen het gebied van het DHW loopt een uitgebreid netwerk van kanalen en watergangen (groenblauwe dooradering), welke essentieel is voor de onderlinge ecologische verbindingen van de verschillende gebieden. Binnen dit netwerk wil Hoogheemraadschap van Rijnland de waterkwaliteit en biodiversiteit verbeteren door o.a. het aanleggen van natuurvriendelijke oevers (nvo). Een natuurvriendelijke oever is een oever die flauw afloopt en verschillende waterdieptes heeft, waardoor een onderwatertalud ontstaat. In dit talud ontstaat een ruimte voor diverse soorten oever- en moerasplanten, die weer schuilgelegenheid bieden aan een groot aantal diersoorten en fungeert het als paai- en opgroeigebied voor onder andere vissen, vogels en insecten. Deze ondiepe oeverzone is een essentieel onderdeel van een aquatisch ecosysteem.

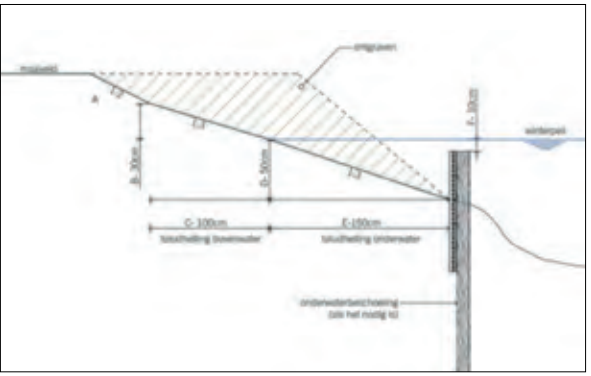

Bron: Hoogheemraadschap van Rijnland

Rijnland stimuleert de aanleg van natuurvriendelijke oevers in haar beheergebied, door het verstrekken van subsidies bij de aanleg, en probeert vaak 'mee te liften' bij bestaande oeverprojecten van derden.

5.4.4 Onderhoud wandel- en fietsnetwerk

De wandel- en fietspaden in het gebied hebben onderhoud nodig. Wandelnet voert hiervoor beheerronden uit voor de Lange Afstandspaden. Voor de overige wandelpaden in het gebied voerde de Landschapstafel Duin Horst & Weide jaarlijks een beheerronde uit. De Landschapstafel voert samen met NPHD een lobby bij de provincie Zuid-Holland voor het opzetten van een routebureau waarbij de provincie het onderhoud van wandel- en fietspaden onder haar hoede neemt.

Nieuw!
We stoppen met de jaarlijkse beheerronde voor het wandelnetwerk in Duin Horst & Weide. We voeren samen met het Nationaal Park Hollandse Duinen een lobby bij de provincie Zuid-Holland voor het opzetten van een routebureau waarbij de provincie het onderhoud van wandel- en fietspaden onder haar hoede neemt. Tot die tijd verkennen we of Wandelnet beheerrondes wilt uitvoeren voor het Duin Horst & Weide namens de Landschapstafel en anders één van de partners.

Tot die tijd:

- Onderzoeken we of Staatsbosbeheer de fietspaden in het DHW gebied beheert.
- Verkennen we of Wandelnet beheerrondes wilt uitvoeren voor het DHW gebied namens de Landschapstafel.
- Indien dit niet lukt, verzoeken wij of één van de partners deze beheerronden als penvoerder wil oppakken namens de Landschapstafel.

5.5 GEREALISEERDE PROJECTEN

In het concept meerjarenprogramma van 2023-2027 zijn 22 projecten opgenomen.

Deze projecten zijn getoetst aan het afwegingskader van paragraaf 5.1. In onderstaand overzicht is te zien of het project 1) on-hold is gezet door de projecttrekker 2) is verplaatst naar een ander programma 3) is gerealiseerd of 4) is opgenomen in voorliggend uitvoeringsprogramma.

Projecten vorige MJP	Trekker	On-hold	Verplaatst	Gerealiseerd	Huidig UVP
VERBETEREN RELATIE STAD-LAND					
Park-Poort De Groene Entree	Den Haag / Staatsbosbeheer		Staatsbosbeheer		
De Blauwe entree	Den Haag			X	
Park-Poort hart van Meijendel	Dunea			X	
Dorrepaal / Hoekenburg	Leidschendam-Voorburg (LV)		Erfgoedtafel		
Landscheidingsdijk	Den Haag				X
PARKWAYS ALS RUGGENGRAAT GEBIED					
Parkway Den Haag	Landschapstafel DHW		Routenetwerk/PZH		
Parkway De Vliet	Den Haag / LV				X
Parkway Zoetermeer naar Zee	Zoetermeer	X			
Wandelverbinding De Horsten-Duivenvoorde	Stichting Duivenvoorde	X	Duivenvoorde		
ECOLOGISCHE NETWERKEN ALS HAARVATEN GEBIED					
NNN Duin, Horst & Weide	Provincie Zuid-Holland		PZH		
Ecologische stapstenen en verbindingen DHW	NPHD		NPHD		
Parklandschap Duivenvoorde	Stichting Duivenvoorde		Duivenvoorde		
Robuuste ecologische verbindingen DHW	LV				X
Groene Linten Bijenlandschap	Landschapstafel DHW		Meekoppelkans		
AANTREKKELIJKE BESTEMMINGEN					
Binnenduinrand Meijendel - Berkheide	Den Haag				X
Buitenplaatsen Vlietzone en Loo-Zone	LV				X
Groene Zone Valkenburg	Wassenaar				X
Doorontwikkeling Vlietland	PZH / RCV		PZH / RCV		
TOEKOMSTBESTENDIG LANDSCHAP					
Klimaatbossen in DHW	Landschapstafel DHW		Meekoppelkans		
Experimenteren vormen van landbouwtransitie	Landschapstafel DHW	X			
Vrijetijdslandschap Zoetermeer	Zoetermeer				X
Toekomstbestending Cultuurlandschap	Wassenaar				X

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

6.1 STAKEHOLDERS

De Landschapstafel gaat over samenwerking. In onderstaande figuur geven we aan wie binnen ons netwerk de sturingspartners, meedenkers, beïnvloeders, uitvoerders en de gebruikers zijn. Meer achtergrondinformatie is te vinden in bijlage 7.2

Overzicht stakeholderanalyse

6.2 ORGANISATIE

6.2.1 Het ontstaan van de Landschapstafel

Een korte chronologische weergave van het ontstaan van de Landschapstafel Duin Horst & Weide:

2000	Start Pact van Duivenvoorde
2001	Landschapsontwikkelingsplan (LOP) opgesteld.
2012	Vaststellen LOP door de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten.
2016	Start Landschapstafel Duin Horst & Weide (met uitbreiding van partijen)
2016	Ondertekening intentieverklaring voor samenwerking
2016	Meerjarenprogramma 2016-2022 opgesteld
2019	Toetreding Nationaal Park Hollandse Duinen en het Hoogheemraadschap van Rijnland aan de Landschapstafel
2023	Financiële afronding Meerjarenprogramma 2016-2022
2023	Concept meerjarenprogramma 2023-2027 opgesteld

6.2.2 Samenstelling en intentieverklaring

Vanaf 2000 werken de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten samen in het Pact van Duivenvoorde. Bij de instelling van de Landschapstafel in 2016 is gekozen voor organisaties die een strategische visie hebben op het gebied van Duin Horst & Weide. Deze partijen onderschrijven met hun deelname de doelen van de Landschapstafel.

De samenwerking is verbreed met:
- Gemeenten Den Haag. Leiden en Zoetermeer.
- Natuur-en milieuorganisaties (Agrarische Natuurvereniging Santvoorde, Nationaal Park Hollandse Duinen, Dunea, Staatbosbeheer, Natuur-en Milieufederatie Zuid Holland).
- Erfgoedorganisaties (Erfgoedhuis, landgoedeigenaren
- Recreatieve belangenorganisaties (RECRON Zuid-Holland, ANWB),
- Hoogheemraadschap van Rijnland.
- Ondernemers (Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Vlietland en Hotel de Gouden Leeuw (Van der Valk).

In 2016 hebben bovengenoemde partijen een intentieverklaring voor Duin Horst & Weide ondertekend. Alle partijen hebben gezamenlijk de ambitie vastgelegd om de kwaliteiten van Duin Horst & Weide te behouden en te ontwikkelen en de beleefbaarheid te vergroten. De partners hebben in de intentieverklaring afspraken gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de realisatie van de gezamenlijke ambitie.

- In de periode 2016- 2022 zijn projecten uit het eerste Meerjarenprogramma uitgevoerd en is dit programma financieel afgerond. De coördinatie van de financiële afronding lag bij de gemeente Leidschendam-Voorburg (penvoerder).
- In 2023 is een concept Meerjareninvesteringsprogramma 2023-2027 opgesteld. Deze is geactualiseerd naar voorliggend Uitvoeringsprogramma 2024-2028.

Nieuw! Alleen de partijen die een (jaarlijkse) financiële bijdrage leveren aan de Landschapstafel nemen besluiten en bepalen hiermee de koers van de Landschapstafel. Dit zijn de Sturingspartners. De overige partijen aan de bestuurlijke Landschapstafel zijn Meedenkers en kunnen meepraten en adviseren, maar niet meebeslissen. Dit betekent dat niet alle partijen meer meebeslissen aan de bestuurlijke Landschapstafel. De overige deelnemende partijen krijgen de status van Meedenker.

Nieuw! De gemeente Katwijk, Oegstgeest en Rijswijk zijn sinds eind 2023 agendalid van de bestuurlijke Landschapstafel. Zij hebben een "proeflidmaatschap" tot eind 2024. Na dit jaar evalueert en besluit de bestuurlijke Landschapstafel met de betreffende gemeente over vaste deelname (inclusief bijbehorende financiële bijdrage). Zij behoren tot de groep "beïnvloeders" of meedenkers. Afhankelijk of zij de SOK tekenen

6.2.3 Samenwerkingsovereenkomst

Met het ondertekenen van de Samenwerkingsovereenkomst geven Partijen commitment om komende jaren 2024-2028 samen te werken aan het Uitvoeringsprogramma 2024-2028. Met ondertekening zeggen de Sturingspartners toe een jaarlijks bijdrage te leveren aan de Programmakosten en deel te nemen op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Daarnaast werken de Meedenkende partners mee aan de uitvoering van het project en/of adviseren de Landschapstafel.

Nieuw! De Sturingspartners en Meedenkers tekenen naar verwachting eind 2024 de Samenwerkingsovereenkomst. Met deze overeenkomst geven partijen commitment om komende jaren 2024-2028 samen te werken aan het Uitvoeringsprogramma 2024-2028.

Nieuw! Niet elke partij neemt frequent deel aan de bestuurlijke Landschapstafel. De komende periode gebruiken we om te inventariseren bij de Meedenkers of deelname aan de werkgroep of deelname aan de bestuurlijke Landschapstafel nog gewenst is.

6.3 BESTUURLIJKE STRUCTUUR

6.3.1 Bestuurlijke Landschapstafel

De samenwerking wordt bestuurd door de Bestuurlijke Landschapstafel waarin zowel Sturingspartners als Meedenkende partners deelnemen. Hierin nemen bestuurders van Sturingspartners deel. Voor de Meedenkende partners kunnen ook vertegenwoordigers van een organisatie deelnemen.

6.3.2 Besluitvorming Bestuurlijke Landschapstafel

- De Bestuurlijke Landschapstafel streeft naar gezamenlijke harmonie en unanimiteit in haar besluitvorming, maar neemt beslissingen op basis van de meerderheid (dit is de helft van het aantal aanwezige Sturingspartners + 1).
- Indien er geen sprake kan zijn van een meerderheid, door bijvoorbeeld een gelijk aantal aanwezige Sturingspartners, dan beslist de voorzitter van de Bestuurlijke Landschapstafel.
- Alleen de Sturingspartners nemen besluiten en bepalen hiermee de koers van de Bestuurlijke Landschapstafel. Aan de Bestuurlijke Landschapstafel deelnemende Meedenkende partners kunnen meepraten en adviseren, maar niet meebeslissen.
- De Sturingspartners kunnen niet beslissen over investeringen anders dan een bijdrage aan de programmakosten uit de begroting.

6.3.3 Voorzitterschap, frequentie en doel van het overleg

- Het voorzitterschap van de Bestuurlijke Landschapstafel ligt bij de gemeente Leidschendam-Voorburg, die ook penvoerder is en de financiën voor management van het Uitvoeringsprogramma management beheert.
- De Bestuurlijke Landschapstafel komt twee tot vier keer per jaar bij elkaar, de gemeente Leidschendam-Voorburg neemt hiervoor het initiatief en verspreidt tijdig de agenda.
- Sturingspartners nemen besluiten over de Projecten en de koers van de Landschapstafel. Partijen benutten de Bestuurlijke Landschapstafel voor afstemming en voor het verder brengen van de Projecten binnen het Uitvoeringsprogramma.
- De ambtelijke werkgroep, als beschreven in 6.2.2, informeert de Bestuurlijke Landschapstafel over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma, Projecten en andere actualiteiten.
- Jaarlijks wordt de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma besproken en worden zo nodig punten van bijsturing van het Uitvoeringsprogramma aan de Bestuurlijke Landschapstafel voorgelegd.
- Tussentijds worden problemen en kansen in Projecten aan de Bestuurlijke Landschapstafel voorgelegd wanneer deze aandacht op bestuurlijk niveau vragen. Waar mogelijk ondersteunen Partijen elkaar bestuurlijk om de problemen op te lossen en de kansen te verzilveren. Het overleg wordt daarvoor benut.
- De Landschapstafel is het kader voor samenwerking en synergie in Duin Horst & Weide. Partijen promoten de Landschapstafel intern en extern als hét platform voor de versterking van het gebied.
- Daarnaast voert de Bestuurlijke Landschapstafel een gezamenlijke lobby voor (extra) subsidie, middelen of scopeverbreding. Bijvoorbeeld richting de Provincie Zuid-Holland.
- De gemeenten besluiten afzonderlijk over het beschikbaar stellen van financiële middelen van projectkosten (college en/of raad). De vaststelling van een Uitvoeringsprogramma of een overeenkomst/intentieverklaring ligt ook bij de colleges.

Nieuw! De bestuurlijke Landschapstafel gebruiken we ook om een lobby te voeren, bijvoorbeeld voor algemene financiering van Landschapstafel bij Provincie Zuid-Holland of door extra aandacht te vragen bij partij X voor bijvoorbeeld recreatie.

6.4 TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

6.4.1 Taken en bevoegdheden Sturingspartners

De Bestuurlijke Landschapstafel draagt zorg voor het vormen en vaststellen, besturen en autoriseren van (aanpassingen in) het Uitvoeringsprogramma. Alle wettelijke bevoegdheden blijven berusten bij de Projecttrekkers alsmede de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van Projecten en de daarmee gepaard gaande risico's.

6.4.2 Taken en bevoegdheden Meedenkende partners

De Bestuurlijke Landschapstafel bestaat naast Sturingspartners ook uit Meedenkende partners. Meedenkende partners ondersteunen het Uitvoeringsprogramma in woord en daad. Meedenkende partners hebben een belang in het Duin Horst & Weide gebied. Bijvoorbeeld als grondbezitter, of omdat zij een grote groep belanghebbenden vertegenwoordigen of als subsidieverstrekker. De Bestuurlijke Landschapstafel hecht waarde aan de mening en betrokkenheid van deze partners omdat zij gezamenlijk de doelstellingen in dit gebied onderschrijven.

6.5 UITVOERINGSORGANISATIE

6.5.1 Ambtelijke werkgroep

De Ambtelijke werkgroep bestaat uit een Programmamanager en ten minste uit één vertegenwoordiger per Sturingspartner. Optioneel kan ook een vertegenwoordiger van een Meedenkende partner deelnemen aan de Ambtelijke werkgroep. De Programmamanager is verantwoordelijk voor het proces, de werkgroepleden voor de inhoud. De werkgroepleden brengen expertise in en werken aan de kaders, doelstellingen en Projecten uit het Uitvoeringsprogramma.

De werkgroep komt gemiddeld om de vier tot zes weken bij elkaar en de werkgroepleden hebben de volgende taken:

- Voorbereiding van de bestuurlijke Landschapstafel
- Initiëren, aansturen en uitvoeren van Projecten
- Afstemming met relevante stakeholders
- Bewaken van de voortgang en zorgen voor benodigde terugkoppeling en verantwoording van Projecten
- Inhoudelijk kennis inbrengen en delen
- Betrekken van de eigen interne organisatie (aanvragen van subsidie, interne besluitvorming organiseren en financiële middelen reserveren).
- Bestuurlijke betrokkenheid borgen
- Bijdrage leveren aan de financiële rapportage van Projecten
- Bijdrage leveren aan communicatie over de Projecten
- Bijdrage leveren aan de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma
- Deelname aan de werkgroepen of/en Projecten van DHW
- Voorbereiding van inhoudelijke excursies, themasessies of presentaties

6.5.2 Programmamanager

De Programmamanager is secretaris van de Bestuurlijke Landschapstafel en de voorzitter van de Ambtelijke werkgroep. Belangrijkste taken voor de Programmamanager zijn:

- Zorgdragen voor de organisatie en de voortgang van het Uitvoeringsprogramma
- Rapporteren over deze voortgang aan de Bestuurlijke Landschapstafel
- Bewaken van de samenhang (herkenbaar onderscheid)
- Bewaken van de kaders als geformuleerd in het Uitvoeringsprogramma
- Voorzitten van de ambtelijke werkgroep
- Opstellen Uitvoeringsprogramma samen met de ambtelijke werkgroep
- Samenwerking met de Programmamanager van Nationaal Park Hollandse Duinen
- Onderhouden van contacten met Partijen
- Onderhouden van contacten voor samenwerking en subsidie zoals de provincie Zuid-Holland en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Indien nodig opdracht geven voor Landschapstafel brede onderzoeken
- Subsidieaanvragen op programmaniveau
- Secretaris van de Bestuurlijke Landschapstafel

- Informeren van de voorzitter van de Bestuurlijke Landschapstafel
- De (financiële) verantwoording van het Uitvoeringsprogramma

6.5.3 Ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever

De werkgroepleden komen van verschillende organisaties. Hierdoor verschilt de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever per werkgroeplid. De werkgroepleden leggen elk hun eigen verantwoording af aan hun eigen bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever. De Programmamanager heeft dus een eigen ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever, namelijk die van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

6.6 COMMUNICATIE

6.6.1 We zijn onderdeel van NPHD

De Landschapstafel Duin Horst & Weide is onderdeel van Nationaal Park Hollandse Duinen. Duin Horst & Weide voert projecten uit die bijdragen aan onze eigen doelstellingen, maar ook aan die van het Nationaal Park. Daarom werken we ook in de communicatie samen.

De focus bij Duin Horst & Weide ligt op het realiseren van het projecten. De communicatie richt zich daarom op de uitvoering en oplevering van projecten. De communicatie en marketing van het gebied als geheel en de activiteiten in het gebied worden meegenomen door Nationaal Park Hollandse Duinen. De Landschapstafel Duin Horst & Weide sluit daarom aan bij de beeldvorming en online/ offline communicatie aan op Nationaal Park Hollandse Duinen.

Kernboodschap

De kernboodschap van het Nationaal Park is als volgt:

Nationaal Park Hollandse Duinen beslaat het brede Zuid-Hollandse gebied van Hoek van Holland tot Hillegom. Het is een bijzonder waardevol gebied voor planten, dieren én mensen. Alles voor een prettig leef- en vestigingsklimaat is aanwezig: rust, ruimte, biodiversiteit, dorpen, steden, werk, cultuur(historie).

Zo'n belangrijk gebied moeten we beschermen. Zeker omdat Hollandse Duinen kwetsbaar is: voor klimaatverandering, intensieve land- en tuinbouw, bevolkingsgroei en de groeiende behoefte aan ruimte om te recreëren. In deze toch al volle regio zet dat de kwaliteit van natuur en landschap onder druk. Deze uitdagingen beïnvloeden en versterken elkaar. Je kunt ze niet in je eentje oplossen. Daarom hebben meer dan 60 gebiedspartners de krachten gebundeld. Samen vormen zij Nationaal Park Hollandse Duinen en maken ze zich sterk voor de toekomst van het gebied.

	DUIN HORST & WEIDE	Nationaal Park Hollandse Duinen
Communicatiestrategie	Focus op de voortgang en realisatie van projecten	Focus op de marketing van het DHW gebied als onderdeel van Nationaal Park als geheel
Doelgroep	• Beleidsambtenaren • Bestuurders • Raadsleden • Direct omwonenden • Inwoners van de gemeenten	• Communicatie en marketing richting inwoners en recreanten • Interne communicatie met partners en stakeholders • Communicatie over NPHD projecten met stakeholders
Communicatiemiddelen	Ambitiekaart, presentatie, memo, bewonersbrieven, nieuwsbrieven en website van projecttrekker	Website, X, Facebook en Instagram. In de toekomst mogelijk TikTok

Doelgroep
Binnen de doelgroep inwoners en recreanten onderscheiden we:

- Inwoners
- Fietsers
- Wandelaars
- Gezinnen
- Buitensporters
- Cultuurliefhebbers,
- Rustzoekers
- Partners

De inwoners en recreanten in het gebied informeren we over de bijzondere natuur, de mix van landschappen, landgoederen, cultuurhistorie en activiteiten die ze in het gebied kunnen ondernemen. We vragen de bezoekers ook om samen met alle partners voor het bijzondere unieke gebied te zorgen en geven hiervoor concrete tips. Partners informeren we over ontwikkelingen en projecten in het gebied die bijdragen aan het realiseren van de gezamenlijke ambitie.

6.6.2 Communicatie Duin Horst & Weide

De Landschapstafel heeft geen eigen communicatiemedewerker in dienst. De communicatie over projecten en de resultaten van de projecten richting bestuurders en inwoners is de verantwoordelijkheid van de partners van de Landschapstafel. De trekker van een project heeft de lead hierin, andere partners kunnen gebruik maken van de projectcommunicatie in hun eigen communicatiemiddelen (nieuwsbrief, website, etc.) en doorverwijzen naar een landingspagina bij de trekker.

Ook Nationaal Park Hollandse Duinen kan de informatie over projecten en de resultaten delen met de partnerachterban via nieuwsbrieven, website en social media. Hierdoor versterken DHW en NPHD elkaar in de communicatie en het verspreiden van de informatie.

Kernboodschap
De kernboodschap van Duin Horst & Weide is als volgt:

Duin Horst & Weide is het gebied tussen Zoetermeer, Rijswijk/Den Haag en gemeente Leiden/Oegstgeest en beschikt over drie type landschappen: de Duinen langs de kust, de Horsten tussen Wassenaar en Voorschoten en de Weide tussen Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer.

De Landschapstafel Duin Horst & Weide is een samenwerkingsorgaan en bestaat uit sturingspartners en Meedenkende partners. De taak van de Landschapstafel Duin Horst & Weide is om projecten te realiseren die het landschap van Duin Horst & Weide authentiek, vitaal en beleefbaar maken. Dat doen we voor de inwoners, planten en dieren in ons gebied.

Via onze projecten werken we onder andere aan de uitvoering van het programma van Nationaal Park Hollandse Duinen waarin Duin Horst & Weide een belangrijke partner is voor het realiseren van een regionale natuur- en recreatie netwerk.

Doelgroep
In onze communicatie richten wij ons op de volgende doelgroepen:

- Beleidsambtenaren; van de partners binnen en buiten het gebied, die onderdeel uitmaken van de werkgroep omdat zij de projecten initiëren, aansturen en realiseren.
- Bestuurders; dit zijn de beslissers van de bestuurlijke Landschapstafel, de collegeleden van de betrokken gemeenten. Omdat zij de koers van de Landschapstafel bepalen en besluiten nemen.
- Raadsleden; bij de raadsleden bij het vaststellen van een nieuw uitvoeringsprogramma en bij aanvraag van projectfinanciering.
- Direct omwonenden; bij visievorming, planvorming en uitvoering van projecten. De projecttrekker van het project is verantwoordelijk voor deze communicatie.
- Inwoners van de gemeenten; om hen te informeren over mijlpalen en gerealiseerde projecten in het gebied. De projecttrekker van het project is verantwoordelijk voor deze communicatie.

6.6.3 Uitvoering communicatie

Offline communicatie
Omdat Duin Horst & Weide onderdeel uitmaakt van Nationaal Park Hollandse Duinen gebruiken wij in onze interne en externe communicatie naast ons eigen beeldmerk ook dit beeldmerk. Dit draagt bij aan de herkenbaarheid van het gebied voor zowel de doelgroepen van het Nationaal Park als de doelgroepen van Duin Horst & Weide. Het kan gebruikt worden in zowel online als offline communicatie. De wijze van gebruik van dit beeldmerk en de downloads zijn te vinden via Tips en handvatten gezamenlijke communicatie - Nationaal Park Hollandse Duinen.

Voor de uniciteit van Duin Horst & Weide is een ontwikkeld dat Duin Horst & Weide op de kaart zet als één product (bron, LOP 2011). De barcode is hiervoor symbolisch: het product Duin Horst & Weide onderscheidt zich door verscheidenheid, maar ook als één groot groengebied dat bijdraagt aan het vestigingsmilieu binnen de Zuidvleugel als geheel en de direct aangrenzende woongebieden in het bijzonder. We gebruiken dit logo bij presentaties, memo's, rapporten, en externe communicatiemiddelen zoals bewonersbrieven en nieuwsbrieven van partners).

De Landschapstafel heeft in het verleden een wandelkaart opgesteld met het wandelroutenetwerk in het gebied. Deze kaart werd jaarlijks door een partij (Holland Brochure Services) middels displays verspreid in het gebied. De wandelkaart is gemaakt dankzij een subsidiebijdrage van de provincie Zuid-Holland. De subsidieverplichting voor de instandhouding van de kaart en het verspreiden ervan is inmiddels verlopen. Op de website van het Nationaal Park is onder andere aandacht voor wandel- en fietsroutes. De informatie van het wandelroutenetwerk van Duin, Horst en Weide wordt hierop in de toekomst meegenomen.

Nieuw! We stoppen met het actualiseren van de wandelkaart en de verspreiding ervan en maken de routes digitaal beschikbaar via de website van Nationaal Park Hollandse Duinen. Bovendien zijn veel wandelroutes in Nederland te vinden via de website van Wandelnet.

Online communicatie
In tegenstelling tot het verleden heeft Duin Horst & Weide geen eigen website meer (www.duinhorstenweide.nl). Ook het twitteraccount X en het infomailadres ((info@duinhorstweide.nl) komt te vervallen. De reden hiervan is tweeledig: 1) het onderhoud van een website vraagt tijd en middelen, deze zijn zeer beperkt beschikbaar. En 2) een website past niet bij de communicatiedoelgroep van Duin Horst & Weide (zoals hierboven beschreven). Het komende jaar gebruiken we om de website van Duin Horst & Weide te ontmantelen en de content onder te brengen bij de website van het Nationaal Park (o.a. aan routes, bezienswaardigheden en informatie over DHW).

Aansluiten bij de website van NPHD vergroot de vindbaarheid van Duin Horst & Weide en zorgt er ook voor dat er geen (dubbele) werkzaamheden ontstaan. Bovendien bespaart het tijd en beheerkosten.

Nieuw! We heffen de website van Duin Horst & Weide en het bijbehorend mailadres en twitteraccount op. Komend jaar gebruiken we om de inhoud van de website onder te brengen bij Nationaal Park Hollandse Duinen. De kosten hiervan brengen wij in beeld.

Naast de website van NPHD verzorgt het nationaal park nieuwsbrieven, free publicity en social media (Facebook, Instagram, LinkedIn en X). Zij zetten middels betaalde campagnes in op het vergroten van het aantal volgers. In 2024 volgt er een nieuwe website waarin ook (meer) aandacht is voor de fiets- en wandelroutes. Daarnaast kan de website van Nationaal Park Hollandse Duinen gebruikt worden om te communiceren over de ontwikkeling in het gebied, zoals resultaten van projecten.

6.7 FINANCIERING

6.7.1 Programma en projectbudget

Belangrijke voorwaarde om tot realisering te komen van het nieuwe uitvoeringsprogramma is de financiële haalbaarheid van het programma met bijbehorende projecten. De financiering is op twee manieren geregeld.

Projectkosten

De projecttrekkers zijn verantwoordelijk voor de financiële dekking van de projecten. Het gaat hierbij om zowel om de proces- als de realisatie- en beheerkosten van de opgevoerde projecten. De projecttrekkers, veelal gemeenten, doen dit door budget te regelen middels het reguliere Planning & Control Proces. De projecttrekker is ook verantwoordelijk om subsidie aan te vragen bij een van de kansrijke ''sponsoren''. Een van de criteria uit het afwegingskader voor een prioritair project is zicht en kans op cofinanciering. Is deze niet aanwezig, dan is de kans op succes van het project gering. Zie hiervoor ook paragraaf 5.1 Afwegingskader en paragraaf 6.7.2 Kansrijke sponsoren.

Programmakosten

De Landschapstafel Duin Horst & Weide is georganiseerd in een programma met projecten. Op programmaniveau maken we proceskosten, bijvoorbeeld voor de inzet van de programmamanager, vormgeving, excursiekosten (vergaderruimte, fietsen) en het (tijdelijk) onderhoud van het wandelnetwerk binnen Duin Horst & Weide.

Deze kosten betalen wij uit een jaarlijkse bijdrage van de sturingspartners. In de volgende alinea is een begroting opgenomen. De gemeente Leidschendam-Voorburg is penvoerder van dit budget en verstuurd tweejaarlijks (in juli en in januari) de factuur naar onderstaande partijen over de daadwerkelijk gemaakte kosten.

De volgende partners leveren een financiële bijdrage. Zoals beschreven in paragraaf 6.2.1 zijn deze sturingspartners daarmee ook de beslissers van de bestuurlijke tafel:

1. Gemeente Zoetermeer[4]
2. Gemeente Leiden
3. Gemeente Den Haag
4. Gemeente Wassenaar
5. Gemeente Voorschoten
6. Gemeente Leidschendam-Voorburg

Nieuw! Het hoogheemraadschap van Rijnland verkent of zij vanaf dit jaar (2024) als Sturingspartner of Meedenkende partner willen deelnemen aan de Landschapstafel Duin Horst & Weide. Onder andere doordat zij kansen zien om natuurvriendelijke oevers als meekoppelkans in de projecten te realiseren.

4. *De gemeente Zoetermeer kan commitment geven om voor 2024 en 2025 een financiële bijdrage te leveren voor de programmakosten. Voor de overige jaren van het programma is dit nog onzeker.*

Nieuw! De gemeente Katwijk verkent of zij vanaf dit jaar (2024) als Sturingspartner of Meedenkende partner willen deelnemen aan de Landschapstafel Duin Horst & Weide.

Nieuw! In het verleden zijn er voor sommige partners uitzonderingen gemaakt voor de hoogte van de bijdrage. Vanaf 2024 willen we dit bedrag weer gelijktrekken en draagt elke sturingspartner financieel evenveel bij.

Begroting programmakosten
De volgende jaarlijkse begroting is gemaakt voor de Landschapstafel. De verwachte kosten zijn gebaseerd op de ervaring van de afgelopen jaren en de nieuwe koerswijzingen van dit programma ten opzichte van het vorige meerjarenprogramma.

Resterende middelen
De Provincie Zuid-Holland heeft in 2024 een positieve beschikking afgegeven met betrekking tot het vaststellen van de subsidie voor het oude MJP 2016-2022. In januari 2024 is door de Landschapstafel besloten om het vrijgevallen bedrag van € 134.203 euro in te zetten voor dit Uitvoeringsprogramma, dit kunnen zowel proces als projectkosten zijn. De gemeente Leidschendam-Voorburg is hiervan penvoerder.

6.7.2 Kansrijke sponsoren
In de tabel op de volgende pagina hebben we de kansrijke sponsoren in beeld gebracht. Projecttrekkers van projecten kunnen deze programma's, partijen en of regelingen benutten om cofinanciering voor de projecten aan te vragen.

POST		BESCHRIJVING
€ 90.000,-	excl. btw	Inhuur programmamanager+ondersteuning DHW
€ 5000,-	excl. btw	Vormgeving (Bureau de Lynx, T2 vormgeving e.d.)
€ 2500,-	excl. btw	Excursiekosten (zaalhuur, fiets, lunch, rondleiding e.d.)
€ 3500,-	excl. btw	Communicatie en Marketing (oa overzetten website naar NP)
€ 10.000,-	excl. btw	Beheer Wandelroute netwerk (verkennen en aanpassen)
Totaal € 111.000,-	**excl. btw**	
	btw 21%	
Totaal € 134.310,-	**incl. btw**	

Gedeeld door 6 partijen: € 18.500 excl. btw euro per jaar

Fonds/Subsidie	Budget per jaar	Beschrijving / Voorwaarden
Kwaliteitsimpuls groen PZH	€1.400.000,-	Deze subsidie bestaat voor het ondersteunen van projecten die de kwaliteit van groengebieden verhogen. De hoogte van de subsidie bedraagt 75% van de subsidiabele kosten tot een maximum van €450.000.
Kwaliteitsimpuls recreatie PZH	€1.000.000,-	Een kwaliteitsimpuls in de beleving van het groen zelf en/of de recreatieve voorzieningen kan bijdragen aan een meer aantrekkelijk en beweegvriendelijk leefomgeving. Het doel is om projecten te ondersteunen waarmee de kwaliteit en kwantiteit van recreatiemogelijkheden wordt verhoogd. De hoogte van de subsidie bedraagt 75% van de subsidiabele kosten tot een maximum van €450.000.
Klimaatadaptatie PZH	€50.000,- tot €600.000,-	Deze subsidie is voor het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van Zuid-Holland. Daarbij gaat het om het voorkomen of beperken van schade door hevige neerslag, bij langdurige droogte, tijdens perioden van hitte, in relatie tot bodemdaling en/of als gevolg van overstromingen. Groene, natuur inclusieve maatregelen hebben daarbij de voorkeur) om tevens de biodiversiteit te vergroten. Deze subsidie kan worden aangevraagd voor procesondersteuning, onderzoek en cofinanciering van uitvoeringsprojecten.
Beheer recreatie-gebieden PZH	-	Deze subsidie is er voor de beheerkosten van recreatiegebieden (minimum 100 hectare), zodat deze aantrekkelijk, schoon, heel en veilig blijven. De subsidie is maximaal 40% van de kosten voor terreinbeheer, toezicht en handhaving.
Beweegvriendelijke leefomgeving PZH	€600.000,-	Het doel van deze subsidie is het stimuleren van sportief en recreatie anders en ongeorganiseerd bewegen in de publiek toegankelijke buitenruimte. De hoogt van de subsidie is maximaal 50% van subsidiabele kosten.
Natuurvriendelijke oevers - Hoogheemraad-schap van Rijnland	€50.000,-	Deze subsidie is geldig voor het veranderen van een bestaande steile oever in een geleidelijke overgang van land naar water (natuurvriendelijk). Afhankelijk van de aanvrager wordt er maximaal 75 euro per 1 meter oeverlengte gesubsidieerd.
Ecologische verbindingen en NNN-gronden PZH	€1.500.000,-	Uitsluitend verstrekt voor verwerving en inrichting van ecologische verbindingen, verwerving NNN-gronden en voor beëindiging van pachtovereenkomsten op NNN-gronden. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor verrichting van duurzaam natuurbeheer.

Fonds/Subsidie	Budget per jaar	Beschrijving / Voorwaarden
Groenfonds	-	Er zijn geen openbare criteria omdat het geen publiek fonds is en de mogelijkheden voor financiering van derden zeer beperkt. Dit is een zeer bewuste beslissing, vanwege mogelijke juridische consequenties zijn indien een verzoek niet gefinancierd wordt. Eventuele aanvragen moeten via partners van NPHD worden ingediend, er wordt dan door Dunea en SBB aan de criteria getoetst.
Erfgoed Deal	€12.500.000,-	Het Programma Erfgoed Deal ondersteunt aansprekende projecten waarin het behoud en gebruik van erfgoed samengaat met de grote ruimtelijke opgaven van dit moment. Op de volgende 4 thema's wordt de komende jaren ingezet: Landbouw en natuur, Energie en economie, Wonen en mobiliteit, Water en Bodem.
Holland Rijnland: regionaal investeringsfonds	€3.000.000,-	Het onderdeel de Regionale Investeringsagenda van dit fonds zet zich in op het versterken van de regionale samenhang. Er zijn 4 thema's binnen deze investerings-agenda, waaronder het thema 'Een groene en klimaatbestendige regio'. De volgende criteria zijn van toepassing op dit fonds: • Integrale aanpak van projecten, waarbij gecombineerd wordt met belangen op het gebied van energie, mobiliteit, klimaat en wonen. • focus op de doelstellingen biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en bewegen. • Indienen via een cluster van samenwerkende gemeenten, de ZH-PLG cluster indeling volgend. • Goede afspraken beheer en onderhoud • Afhankelijk van provinciale cofinanciering kan 25% - 40% cofinanciering worden aangevraagd.
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	Nog niet bekend	De MRDH onderzoekt wat de huidige bereikbaarheid is van recreatie en natuurgebieden in de 21 gemeenten van de metropoolregio. Het onderzoek is een verkenning en past binnen de Strategische Agenda van de MRDH. Er zijn 34 gebieden geïdentificeerd. Mogelijk volgt in de toekomst een subsidieregeling vanuit de MRDH om de bereikbaarheid van deze gebieden te verbeteren.
NOVEX	Per NOVEX-gebied wordt er gewerkt aan een uitvoeringsagenda (verwacht eind 2024) en regionale investerings-agenda (RIA).	De hoofdopgave voor het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad, waar DHW onderdeel van is, is 'toekomstbestendige verstedelijking' (wonen, werken en bereikbaarheid) langs de Oude Lijn LeidenDordrecht. Daarbij komt de opgave die noodzakelijk is om onze regio toekomstbestendig te maken: klimaatadaptatie, groen in en om de stad (GIOS), (circulaire) economie, de energietransitie en gezondheid. Principes zijn o.m. 'Stad en landschap zijn onlosmakelijk verbonden' en 'Water en bodem zijn sturend'

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

2. WAAROM EEN NIEUW UITVOERINGSPROGRAMMA?

3. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

4. SAMENWERKING MET ANDERE PROGRAMMA'S

5. WAT GAAN WE DOEN: PROJECTEN

6. HOE GAAN WE DAT DOEN?

7. BIJLAGEN

7. BIJLAGEN

BIJLAGE 7.1: RELEVANTE BELEIDSDOCUMENTEN VAN DHW EN/OF SAMENWERKINGSPARTNERS

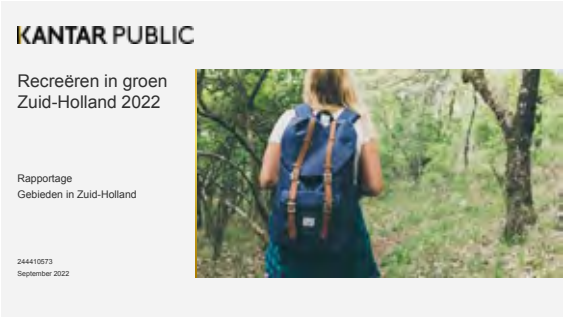

Kantar onderzoek beleving recreatiegebieden Zuid-Holland | 2022

Instrumentenkoffer landelijk gebied | Ministerie van LNV | 2024

Basiskwaliteit Natuur | Samen voor Biodiversiteit | 2024

Draagkrachtonderzoek van Recreatie in Balans

Recreatieperspectief | Provincie Zuid-Holland | 2023

Natuur- en recreatieprofielenkaarten Nationaal Park Hollandse Duinen

DHW Recreatieve Routes | Paul Zuidgeest | 2016

Visie Rijke Groenblauwe leef-omgeving | Provincie Zuid Holland | 2019

Stapstenen en verbindingen in Duin Horst & Weide | Bureau Waardenburg | 2019

Toekomstbeeld Vlietzone | Provincie Zuid-Holland | 2022

Landschapsontwikkelingsplan Duin Horst & Weide | Pact van Duivenvoorde | 2011

Landschapsstrategie Nationaal Park Hollandse Duinen | 2020

BIJLAGE 7.2: OVERZICHT STAKEHOLDERANALYSE

De Landschapstafel bestaat in de huidige samenstelling sinds 2015. De ambtelijke werkgroep heeft een stakeholdersanalyse uitgevoerd om te bepalen of de status en rol die iedere partij heeft, anno 2024 de juiste is. Een stakeholderanalyse verdeelt partijen in 1) sturingspartners; 2) meedenkers 3) beïnvloeders; 3) gebruikers; 4) uitvoerders.

Overzicht stakeholderanalyse

Sturingspartners

De Landschapstafel Duin Horst & Weide (zie voor de samenstelling paragraaf 'Organisatiestructuur') neemt beslissingen over de koers van de samenwerking en over het meerjarenprogramma. Hieraan voorafgaand is besluitvorming in de gemeenten en andere DHW-partijen over de projecten waarvan zij trekker zijn en de bijbehorende financiering.

De sturingspartners zijn: gemeenten Leiden, Voorschoten, Wassenaar, Zoetermeer, Den Haag, Leidschendam-Voorburg. Mogelijk volgt ook Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente Katwijk.

Meedenkers

Duin Horst & Weide is één van de gebieden binnen het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. In de gebiedsindeling van de provincie zijn ook de gemeenten Rijswijk, Oegstgeest en Katwijk toegevoegd aan Duin Horst & Weide. Vanuit capaciteitsgebrek hebben Oegstgeest en Rijswijk aangegeven agendalid te willen zijn. Hiermee zijn ze geen sturingspartners maar Meedenkers binnen de Landschapstafel. Ook de overige partijen die deelnemen aan de Bestuurlijke tafel maar geen financiële bijdrage leveren zijn Meedenkers. Zij zijn ook gevraagd om de samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen.

De meedenkers zijn: Nationaal Park Hollandse Duinen, Dunea, Staatbosbeheer, Natuur-en Milieufederatie Zuid-Holland, Erfgoedhuis, ANWB, Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Vlietland en stichting Duivenvoorde. De gemeenten Rijswijk en Oegstgeest zijn agendalid en bepalen nog of zij meedenker willen worden.

Beinvloeders

Dit zijn de partijen die niet deelnemen aan de Landschapstafel maar wel invloed kunnen hebben in de planvorming en realisatie van de projecten. Ze hebben naar verwachting primair contact met de sturingspartners in plaats van de Landschapstafel als geheel.

De beinvloeders zijn: Zuid-Hollands landschap, LTO, Stichting Duinbehoud en lokale organisaties als Oud leefbaar groen Voorschoten, Vrienden van Wassenaar, Vereniging Vrienden van Vlietlanden, Natuurmonumenten, Wandelnet, Natuur- en Vogelwerkgroepen, Bomenbond Rijnland, Agrarische Coorperatie de Groene Klaver etc.

Uitvoerders

De sturingspartners zijn in het algemeen ook de partijen die de opdracht geven voor het uitvoeren van projecten. Ook de provincie kan een uitvoerder zijn van een project (bijv. Van het wandelknooppuntennetwerk) of een communicatieafdeling of marketing organisatie namens een van de sturingspartners in de Landschapstafel.

De uitvoerders zijn: gemeenten, provincie Zuid-Holland, de regio (Holland Rijnland, MRDH, Marketing Nationaal Park Hollandse Duinen, Landschapstafel Duin en Bollenstreek et), kennisinstellingen (naturalis, TU Delft, WUR, Universiteit Leiden, en het Rijk (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Rijkswaterstaat), Openbaar Vervoer (NS, Arriva), Marketing en communicatie organisaties, LTO, vrijwilligers, golfbanen en ontwikkelaars.

Gebruikers

De inwoners van het gebied van Duin Horst & Weide zijn de 'afnemers' van de projecten die worden of zijn gerealiseerd. Dit geldt ook voor fietsers, wandelaars en waterrecreanten die het gebied doorkruisen, voor de ondernemers in het gebied, voor degenen die musea bezoeken of deelnemen aan culturele activiteiten.

De gebruikers zijn: de bewoners van aanliggende projecten, de inwoners van de gemeenten, de gebruikers in het gebied zoals fietsers, wandelaars, waterrecreanten, vogelaars en bezoekers van musea of andere culturele activiteiten. Maar ook ondernemers zoals het Land van Ons, pachters, Landgoedeigenaren, Hoogheemraadschap van Delfland, Staatsbosbeheer, de ANWB.